

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Gymnázium, Praha 9, Litoměřická 726

PLÁN MULTIKULTURNÍ VÝCHOVY

Zpracováno v rámci projektu:

Rozvoj multikulturního prostředí na středních školách, CZ.07.4.68/0.0/0.0/20_079/0002104

Zpracoval: Mgr. Svatoslav Procházka a kolektiv

Datum: 30. 9. 2023

Obsah

1.1.	Představení školy	3
1.2.	Charakteristika školy z pohledu poradenských služeb.....	3
1.3.	Základní pojmy	4
1.4.	Postup tvorby plánu multikulturní výchovy	4
1.5.	Multikulturní plán – tematická výuka.....	5
1.6.	Multikulturní plán – další aktivity na podporu multikulturní výchovy.....	6
1.7.	Náplň práce Koordinátora MKV	7
1.8.	Multikulturní plán – shrnutí	7
1.9.	Tematické materiály podrobně č. 1	7
1.10.	Tematické materiály podrobně č. 2	10
1.11.	Tematické materiály podrobně č. 3	13
1.12.	Tematické materiály podrobně č. 4	15
1.13.	Tematické materiály podrobně č. 5	18
1.14.	Tematické materiály podrobně č. 6	20
1.15.	Tematické materiály podrobně č. 7	23
1.16.	Tematické materiály podrobně č. 8	25
1.17.	Tematické materiály podrobně č. 9	28
1.18.	Tematické materiály podrobně č. 10	30
1.19.	Tematické materiály podrobně č. 11	33

1.1. Představení školy

Jsme státní gymnázium, které ve školním roce 2022/2023 oslavilo 50. výročí založení a které se těší dobré pověsti. S jednadvaceti třídami patříme ke spíše větším středním školám. Studium u nás je buď čtyřleté, nebo osmileté, oba dva typy studia probíhají podle školního vzdělávacího programu, který najdete na těchto stránkách školy.

Naším prvořadým úkolem je dobře žáky připravit pro další vzdělávání, zvláště vysokoškolské. Naprostá většina našich absolventů pokračuje studiem nejrůznějších oborů na vysokých školách, někteří na vyšších odborných školách; ti, kteří nastupují přímo do zaměstnání, se prosazují zejména díky schopnosti kladně přijímat nové podněty a neustále se vzdělávat.

V souladu s požadavky současné i budoucí praxe věnujeme zvláštní pozornost kvalitní výuce důležitých světových jazyků, informačních technologií a přírodovědných předmětů. Rozvíjíme samozřejmě i čtenářskou a matematickou gramotnost, dbáme o to, aby naši žáci prošli i tzv. Kulturním minimem, kdy posilujeme mezipředmětové vazby mezi humanitními předměty a estetikami. K tomu přispívají i projektové týdny, kde v potřebné míře uplatňujeme individuální přístup a dbáme o to, aby žáci získali nejen dostatek znalostí, ale rozvinula se i jejich schopnost samostatně uvažovat a jednat, iniciativa a flexibilita.

V posledních dvou letech studia mají žáci možnost vybírat z nabídky volitelných předmětů a seminářů tak, aby si rozšiřovali znalosti v oboru, jemuž se v budoucnu chtějí věnovat.

Gymnázium je všeobecného zaměření, s tím koresponduje i maturitní zkouška, která se povinně skládá z mateřského a cizího jazyka a matematiky. Tomu samozřejmě odpovídá zvýšená hodinová dotace v učebním plánu.

Téměř šedesátičlenný pedagogický sbor tvoří muži i ženy různých věkových kategorií, u nichž je samozřejmostí nejen příslušná aprobace, ale i cílevědomá snaha dále se vzdělávat.

Během školního roku se účastníme řady akcí, jiné sami pořádáme, například různé soutěže a zájezdy do zahraničí. Osvědčila se spolupráce se zahraničními školami a výměnné zájezdy.

Naše gymnázium má nadstandardní vybavení několika odborných učeben a laboratoří, počítačem je vybavena každá učebna. Rodiče našich žáků mají okamžitý přehled o docházce, obsahu hodiny i klasifikaci. S počítači a internetem umožňujeme žákům pracovat i mimo výuku. Dále je jim k dispozici stále doplňovaná školní knihovna, včetně jejího anglického oddělení.

V budově školy jsou dvě tělocvičny a gymnastický sál. Na pozemku školy se nachází moderní sportovní areál, atletická dráha a venkovní pingpongové stoly. Žáci je mohou využívat i ve volném čase. Nově bylo postaveno i venkovní environmentální centrum a víceúčelový letní pavilon. Škola je vybavena vlastní kuchyní a jídelnou; nabízí výběr ze tří hlavních jídel.

Budova školy stojí v klidném prostředí s parkovou úpravou. Je snadno dostupná autobusy od tras metra B a C.

1.2. Charakteristika školy z pohledu poradenských služeb

Škola má dobré zkušenosti se sociálním začleňováním cizinců a příslušníků národnostních menšin. Posiluje pozitivní atmosféru ve škole i v třídních kolektivech. Akceptuje kulturní a sociální odlišnosti, a to především aktivitami v rámci adaptačního kurzu prvních ročníků, v preventivním programu sociálně patologických jevů, v činnosti žákovského parlamentu i ve výuce jednotlivých předmětů, zejména cizích jazyků a společenských věd. Žákům poskytují pomoc třídní učitelé a výchovná poradkyně, která případně zajistí pomoc pedagogicko-psychologické poradny. Žákům-cizincům škola nabízí podporu ve zvládnutí češtiny formou bezplatné účasti v kurzech češtiny pro uchazeče-cizince.

Ke studiu na gymnáziu jsou přijímáni žáci s určitými zdravotními handicapy i žáci ze znevýhodněného sociokulturního prostředí. Škola zohledňuje rozdílné potřeby těchto žáků, jejich integraci se věnují třídní učitelé za pomoci výchovné poradkyně a koordinátorky primární prevence. Škola je připravena na možnost studia žáků s IVP.

Na gymnáziu se vzdělává řada nadaných žáků, pro některé z nich byl vypracován individuální vzdělávací program. Péči o nadané žáky se vedle výchovné a kariérní poradkyně věnuje i koordinátorka pro nadané. Spolupracuje s třídními učiteli a vyučujícími při identifikaci nadaných žáků a podílí se na programu podpory jejich nadání. Koordinátorka pro nadané zastřešuje tvorbu nové koncepce celoškolských projektů, která podporuje žáky v samostatné i skupinové práci dle jejich zájmů a nadání, pomáhá zvyšovat nejen jejich kompetence komunikační, sociální a prezentační, ale i pracovní a polytechnické, rozvíjí práci se zdroji, řešení problémů a vede ke zdokonalování v praktickém používání cizích jazyků a ICT.

1.3. Základní pojmy

Multikulturalismus lze jednoduše chápat jako konstatování faktu, že v jednom státě společně žijí lidé různých kultur, etnik a ras. Kromě toho termín multikulturalismus znamená myšlenkový a politický směr, který zdůrazňuje prospěšnost kulturní diverzity pro společnost a stát a snaží se o rovnoprávnost všech občanů bez ohledu na jejich původ, etnicitu či náboženské přesvědčení. Cílem multikulturalismu je zvyšovat schopnost respektu vůči odlišnému, překonávat stereotypy, předsudky, nejruznější formy xenofobie a rasismu. Je zaměřen na vnímání odlišnosti jako příležitosti k obohacení, nikoli jako zdroje konfliktu.

Multikulturní výchova je pedagogická činnost, která umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami a zároveň si tak hlouběji uvědomovat specifika vlastní kultury. Přes poznávání a porozumění jiným kulturám vede cesta k zaujímání tolerantních postojů k příslušníkům jiných etnik a ras, respektování jiných národů, a následně k vzájemné koexistenci a kooperaci. Proto cílem multikulturní výchovy není jen předávat informace o různých národech, rasových a náboženských skupinách, ale také budovat otevřenost, rozvíjet smysl pro spravedlnost, vychovávat k partnerství, spolupráci a solidaritě.

Multikulturní výchova se hluboce dotýká i mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi pedagogy a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou, rodinou a místní komunitou. Multikulturní přístup se prolíná různými vzdělávacími oblastmi a měl by se projevit nejen v realizovaném učivu, ale také v metodách, v klimatu třídy i celé školy.

Průřezové téma multikulturní výchova je součástí rámcového vzdělávacího programu pro střední vzdělávání, jelikož jednou ze základních funkcí vzdělávacího systému je příprava na život ve společnosti a světě, který se poslední dobou stává více a více multikulturní.

Začleněním multikulturní výchovy do vzdělávání školský systém reaguje na rostoucí multikulturalitu, etnickou a sociokulturní rozmanitost v české společnosti. Česká republika se po vstupu do Evropské unie zařadila mezi státy s výrazným počtem dlouhodobě pobývajících cizinců (tj. osob s cizí státní příslušností/občanstvím).

1.4. Postup tvorby plánu multikulturní výchovy

Cílem školy při zapojení do projektu bylo ve škole vytvořit plán multikulturní výchovy a ověřit jeho funkčnost v praxi. Prostřednictvím vytvořeného multikulturního plánu podpořit rozvoj sociálních a občanských kompetencí žáků a seznámit je s kulturou cizích zemí. Cílovou skupinou aktivit byly pedagogové a žáci školy.

V rámci realizační fáze projektu byly naplánovány a průběžně realizovány následující kroky k přípravě multikulturního plánu školy.

- Sestavení týmu pedagogů zapojených do přípravy multikulturního plánu

- Proškolení pedagogů v rozsahu 40 hodin v tématu Multikulturní vzdělávání
- Vytvoření pozice Koordinátor multikulturní výchovy vč. popisu pracovní činnosti
- Zmapování prostředí školy, realizované výuky a poradenských služeb
- Návrh možného zpřesnění a rozpracování průřezového tématu multikulturní výchovy pro jednotlivé ročníky a předměty
- Návrh možného rozšíření a zkvalitnění poskytovaných poradenských služeb
- Vytvoření návrhu plánu multikulturní výchovy vč. návrhu nových vzdělávacích materiálů a poradenských služeb
- Tvorba vzdělávacích materiálů pro výuku
- Realizace a ověření vzdělávacích materiálů ve výuce v jednom školním roce a zapracování zpětné vazby (šk. r. 2022/2023)
- Závěrečná evaluace a finalizace multikulturního plánu (pro šk. r. 2023/2024)

1.5. Multikulturní plán – tematická výuka

Uvedená tematická výuka byla vytvořena a evaluována v projektu Rozvoj multikulturního prostředí na středních školách. V následujícím období bude seznam dále rozšiřován.

- Vyhodnotit tematickou výuku s jednotlivými vyučujícími a zajistit kolegiální podporu v tématech pro další pedagogy dle aprobace
  - Šíření vzdělávacích materiálů, setkání pedagogů dle aprobace
- Navrhnout rozšíření seznamu témat dle komunikace s koordinátorem ŠVP a pedagogy
  - Návrh témat a zapojení pedagogů na další školní rok.

Téma výuky	Vyučující	Termín výuky	Předmět/ročník	Tematický celek/obsah pracovního listu/anotace
Gender Differentiation on the Labour Market	Ing. Martina Marešová	listopad	AJ, 3., septima, konverzace	Rozdíly postavení mužů a žen na trhu práce
Maurové a Evropa, kulturní dědictví a odraz v literatuře	PhDr. Dana Tobolková	listopad	D, 2., sexta	Maurové a Evropa (prolínání kulturních prvků a jejich obraz ve středověké literatuře a umění)
Politické ideologie	Mgr. Ilona Skolilová	leden	ZSV, 2., sexta	Politické ideologie – nacismus, antisemitismus, rasismus... Práce s texty odbornými i beletristickými.
Explicitní vyjádření sexuality žen a vnímání prudérnosti v literatuře na počátku 20. století	PhDr. Jaroslava Najnarová	leden	ČJL, 3., septima	Explicitní vyjádření sexuality žen a vnímání prudérnosti v literatuře na počátku 20. století

Diskurz menšiny v postmoderním pojetí	PhDr. Jaroslava Najnarová	únor	ČJL, 3., septima	Postavení ženských hrdinek v české literatuře první poloviny 20. století jako nositelé arivismu – stereotyp, nebo živelnost?
Gender v románech Michala Viewegha	Mgr. Jana Vyhlídalová	únor/ březen	ČJL, 4., oktáva, popř. literární seminář	Píše Michal Viewegh pro ženy nebo pro muže? (včetně interpretace role ženy a muže v románech Michala Viewegha)
Téma ekonomické migrace v románu Čechy, země zaslíbená	Mgr. Jana Vyhlídalová	únor/ březen	ČJL, 4., oktáva, popř. literární seminář	Obraz migrace v současné české literatuře (motivický rozbor žánru "gastarberského románu" P. Hůlové Čechy, země zaslíbená)
Cultural differences in eating habits worldwide, and between the US and GB	Mgr. Jana Zeizingerová	březen	AJ, 2., sexta, konverzace	Rozdíly ve zvycích jednotlivých národností – např. rozdíly v jídelních zvycích
Gender a sexualita	Mgr. Svatoslav Procházka	březen	ZSV, 1., kvinta, popř. SV seminář	Sociologie – sociální procesy a kultura, sociální skupiny, tradiční a moderní společnost
Diverzita v islámu	Mgr. Josef Kosina	březen/ duben	Z, 2., septima	Program je zaměřen na islámský makroregion, na historii, základní pojmy a hlavní větve islámského náboženství.
Multikulturalismus	Mgr. Svatoslav Procházka	květen	ZSV, 2., sexta, popř. SV seminář	Politologie - politické ideologie se zaměřením na multikulturalismus a pojmy jako multikulturní společnost, významy multikulturalismu, ideologie, integrace minorit.

1.6. Multikulturní plán – další aktivity na podporu multikulturní výchovy

Za vypsání úkolů je zodpovědný koordinátor multikulturní výchovy. Ostatní pedagogové byli o nově vytvořené pozici informováni a vyzváni k potřebné součinnosti.

- V kvartách se letos dle nového ŠVP bude samostatně vyučovat mediální výchova (1 hodina týdně v rámci předmětu český jazyk). Zaměřena bude na praktické dovednosti a rozvoj kompetencí žáků. Rovněž zde bude realizována projektová výuka, jejíž výstupy by do budoucna mohly být alternativou či náhradou malé maturity.
  - Průběžně sledovat a hodnotit.
- Bude pokračovat podpora integrace žáků s OMJ. Ukrajínští žáci z 1.A a 2.B budou několikrát týdně docházet na individuální lekce českého jazyka.
  - Zajistit potřebnou administrativu.

- Sjednocení přístupu k realizaci třídnických hodin – cílem je přispět k pozitivnímu klima ve třídě a celkovému klima školy s důrazem na kulturní rozměr a zapojení žáků s OMJ do třídního a školního kolektivu.
  - Připravit s poradenským týmem a proškolit pedagogický sbor.
- Vyzkoušet účast externího pracovníka na třídnických hodinách, který působí v oblasti multikulturního vzdělávání, začleňování žáků s OMJ, specialistu na klima školy apod.
  - Zajistit realizaci ve vybraném ročníku.
- Zapojit žáky s OMJ dle možností do žákovského parlamentu.
  - Individuálně zajistit informace žákům s OMJ.
- Projektová výuka/tandemová výuka se zapojením externího pracovníka pro rozvoj témat multikulturní výuky.
  - Průzkum trhu, návrhy témat k realizaci.
- Vyhodnotit roční plán multikulturní výchovy jako celek, aktualizovat popis pracovní pozice, případně další dokumenty školy.
  - Návrh plánu na další školní rok.

1.7. Náplň práce Koordinátora MKV

- úzká spolupráce s koordinátorem ŠVP, podíl na tvorbě příslušných témat, sledování legislativních změn v této oblasti,
- úzká spolupráce s členy tzv. poradenského týmu (výchovný poradce, školní metodik prevence, koordinátor pro nadané),
- participace na projektové výuce – koordinace témat multikulturní výchovy, supervize,
- garant Mediální výchovy (zařazeno do předmětu ČJL kvarta),
- koordinace školení pro pedagogický sbor v oblasti multikulturního vzdělávání,
- patronát nad projekty multikulturního vzdělávání pro kvartu v rámci celoškolských projektových dnů,
- pořádání besed s odborníky nad multikulturními tématy,
- spolupráce s členkami sboru zaštiťující tzv. Kulturní minimum,
- supervize nad začleňování žáků s OMJ,
- spolupráce s třídními učiteli při vyhledávání sociálně slabých žáků.

1.8. Multikulturní plán – shrnutí

Multikulturní plán školy Gymnázium, Praha 9, Litoměřická 726 pro školní rok 2023/24 vznikl na základě poznatků a identifikovaných potřeb v oblasti multikulturního vzdělávání na škole v předchozích dvou letech, kdy škola byla zapojena do projektu Rozvoj multikulturního prostředí na středních školách. Škola dále počítá s rozvojem multikulturního vzdělávání ve vzdělávacím procesu, mimoškolských aktivitách a v neposlední řadě v poskytovaných poradenských službách.

1.9. Tématické materiály podrobně č. 1

1. Název

Cultural differences in eating habits worldwide, and between the US and GB

2. Anotace

Program rozvíjí průřezová témata Multikulturní výchovy a zabývá se kulturními rozdíly v jídelních zvycích. Je uvedeno několik příkladů napříč kontinenty – příkladů značně se odlišujících od „tradičních“ evropských zvyků. Dále se zaměří i na rozdílné návyky v restauračních zařízeních ve Velké Británii a USA.

Program je určen pro věkovou kategorii 16-18 let a je vytvořen pro 45 minutovou hodinu.

3. Stupeň a typ vzdělávání

Sekundární, formální

4. Cílová skupina – věk

16-18 let

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

14-16 žáků

6. Vstupní požadavky

Mentální vyspělost odpovídající věkové kategorii 16-18 let
Znalost angličtiny na úrovni B1+

7. Ročník

2. ročník a odpovídající ročník sexty víceletého gymnázia

8. Předmět

Anglický jazyk
Konverzace v anglickém jazyce

9. Tematický okruh (téma):

Food worldwide, and in the USA and GB

10. Mezipředmětové vztahy

ZSV: kvinta + 1. roč. čtyřletého studia – sociální struktura, sociální stratifikace, majorita x minorita

11. Hodinová dotace

45 minut

12. Očekávané výstupy

Rozvíjení průřezového tématu Multikulturní výchovy, kde si žáci uvědomí různé jídelní standardy napříč kontinenty, uvědomí si, že evropský standard není celosvětový standard, že to, co nám může připadat zvláštní, neslušné či nechutné, je jinde „normální“, protože prostředí formuje člověka a předkládá nám dané standardy. Stejně tak si uvědomí, že se vyskytují rozdíly i v samotných anglicky mluvících zemích – v tomto případě v USA a Velké Británii.

Žáci si tím zároveň upevní či rozšíří slovní zásobu v dané oblasti.

13. Cíle

Žáci se seznámí s různými jídelními zvyky a pochopí jejich rozmanitost.

Žáci si tím zároveň upevní či rozšíří slovní zásobu v dané oblasti.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Kulturní povědomí a vyjádření, schopnost prezentovat vyhledané informace, porozumění anglickému jazyku a schopnost prezentovat na základě poslechu, schopnost aplikovat získané poznatky.

15. Podrobně rozpracovaný obsah

Na začátku hodiny si žáci ujasní klíčovou slovní zásobu daného tématu, stejně jako různé jídelní kulturní zvyky napříč světem. Ke klíčové slovní zásobě patří slova *slurp, chopsticks, maggot-infested, to pass, salt and pepper, guinea pig, protein, blue agave, mouth, feed, etiquette*.

Poté žáci zhlédnou video. Video ukazuje rozdíly mezi VB a USA v restauračních zařízeních. Konkrétně se zabývá servisem v restauracích, velikostí porcí, možnostmi odnést si jídlo s sebou domů, národními pokrmy a rozdílností slovní zásoby, která může vést až k nedorozumění. Toto video by žáci ústně interpretovali na základě otázek položených učitelem. Závěrem žáci vyjádří vlastní názor k tématu, opět pomocí návodných otázek.

16. Formy

Vyhledávání informací na internetu - skupinová práce

Video na YouTube s otázkami – práce ve dvojicích

Oprava vět – individuální práce

Shrnutí - frontální

17. Metody

Během programu budou používány především aktivizační metody výuky, kdy žáci budou sami a aktivně přistupovat k výše uvedené problematice formou vzájemné interakce a argumentace, půjde o posílení komunikativní kompetence. Dále bude rozvíjena metoda na podporu rozvoje kritického myšlení, především na základě cíleně zvolených otázek ze strany vyučujícího či jednotlivých žáků v dané skupině. Závěrem bude využita metoda slovní - dialogická, podporující žáky k vyjádření vlastního názoru.

18. Ověření znalostí

Na konci hodiny pomocí vhodně zvolených otázek ověřit, zda žáci diskutované problematice v cizím jazyce porozuměli.

19. Materiální a technické zabezpečení

Propiska, papír/sešit, počítač s připojením k internetu a dataprojektorem

20. Místo realizace (doporučené)

Učebna s počítačem a připojením k internetu

21. Příprava před realizací

Není nutná, lze připravit kartičky

22. Popis činnosti

Na začátku hodiny jsou žáci rozdělení do 4 skupin. Každá skupina obdrží „klíčová slova“ – nejlépe napsaná předem na papíru. Na základě těchto klíčových skupin se žáci pokusí vyhledat informace na internetu. Pro tuto činnost doporučuji 5 minut.

Poté jednotlivé skupiny nejdříve vysvětlí klíčová slova a dále odprezentují, jaké informace našly. Doporučený čas je opět 5 minut.

Dále následuje video. Video má 7 částí, ale žáci budou sledovat pouze 5 částí. Po každé části následuje pauza, aby si žáci mohli udělat poznámky k předem zadaným otázkám a ve dvojicích konzultovat své odpovědi. Po zhlédnutí celého videa následuje kontrola správných odpovědí. Předpokládaná délka 20-25 min.

Při poslední aktivitě žáci obdrží věty obsahující faktické chyby a každý sám musí tyto chyby opravit. Následuje kontrola správných odpovědí. Délka 5-10 min.

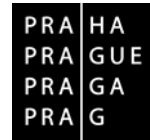
Závěrem hodiny proběhne shrnutí v podobě otázek k tématu – co znali předem, co je překvapilo, co by rádi praktikovali i v ČR, co naopak by nikdy do ČR zavést nechtěli apod.

23. Použitá literatura a jiné zdroje

Seznam.cz, Slovník, © 1996–2022, Dostupné z WWW:<<https://slovník.seznam.cz>>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Macmillan Dictionary, © Macmillan Education Limited 2009–2022, Dostupné z WWW: <<https://www.macmillandictionary.com>>
Learning English, November 18, 2015, Dostupné z WWW: <<https://learningenglish.voanews.com/a/slurp-your-soup-yes-share-your-sticks-no/3020084.html>>
Wikimedia Foundation, Inc., Dostupné z WWW: <<https://en.wikipedia.org>>
12Tomatoes, © 2022 [Great Life Publishing](#) and [GreaterGood](#), Dostupné z WWW: <<https://12tomatoes.com/food-etiquette-rules-world/3/>>
Eat Peru, © 2022 · EATPERU.COM, Dostupné z WWW: <<https://www.eatperu.com/eating-cuy-guinea-pig-peruvian-delicacy/>>
Awaze Tours, © 2022 Awaze Tours, Dostupné z WWW: <<https://www.awazetours.com/ethiopia-food.html>>
YOUTUBE, Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=W6xO5Z745QE>>

1.10 Tématické materiály podrobně č. 2

1. Název

Explicitní vyjádření sexuality žen a vnímání prudérnosti v literatuře na počátku 20. století

2. Anotace

Program je určen pro žáky předmaturitního ročníku. Je vhodný do hodin ČJL, ale je možné jej využít i v literárním semináři, trvá 90 minut – v ideálním případě dvě bezprostředně navazující vyučovací jednotky. Obsahem programu je literární rozbor (motivický, tematický a jazykový rozbor) vybraných literárních ukázek významných autorů počátku 20. století, jejichž díla jsou obecně vnímána jako stěžejní a pro rozvoj literární historie klíčová.

Na základě práce s výňatky jednotlivých děl se žák seznámí s explicitním či implicitním vyjádřením ženské sexuality, respektive ne/respektováním existence sexuality jako takové, natož pak ženské. Zároveň si uvědomí vnímání prudérnosti a otevřenosti a bude komparovat texty s „nabídkou“ otevřenosti v sexuální oblasti v čtenářských možnostech dnešních recipientů obecně.

V kontextu až vyzývavé nabídky textového zachycení intimností dnešní jakékoliv literární produkce bude žák schopen posoudit míru, implicitu, tehdejší obraznost i oblast vkusu či kýče, které byl vystaven dobový čtenář. Zároveň je možné se i zamyslet nad možností paušalizace autorů podle pohlaví či podle národnosti. Ve výběru textů jsou zařazeni tito autoři a díla: Heinrich Mann: Profesor Neřád, Michail Bulgakov: Mistr a Markétka, Virginia Woolfová: Paní Dallowayová, Vladislav Vančura: Markéta Lazarová, J. R. R. Tolkien: Pán prstenů, Theodore Dreiser: Americká tragédie. Úmyslně není zařazen text D. H. Lawrence: Milenec Lady Chatterleyové.

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do D a ZSV. Jedná se o program na dvě vyučovací jednotky.

4. Cílová skupina – věk

Cílovou skupinou programu jsou septimy a 3 ročníky, eventuálně žáci maturitního ročníku v literárním semináři.

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Protože se předpokládá aktivní zapojení žáků do výuky, kdy žáci budou pracovat ve skupinách a živě diskutovat, ideální je forma tzv. dělených hodin, případně semináře s 15–20 žáky.

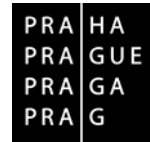
6. Vstupní požadavky

Není potřeba, aby žáci měli konkrétní texty načteny předem.

Žáci by měli mít základní znalosti o kontextu tvorby vybraných autorů, stejně tak i o historickém pozadí první poloviny 20. století.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

7. Ročník

Program je vhodný pro žáky předmaturitních ročníků, kde se v rámci předmětu český jazyk a literatura věnujeme světové a české literatuře 1. poloviny 20. století.

8. Předmět

Vybraní autoři jsou obecně vnímáni jako tzv. krucióální představitelé jednotlivých literatur 1. poloviny 20. století buď jako specifictí autoři díky osobitému stylu vyjadřování (Vančura, Woolfová, Tolkien, Mann), případně jako ikony specifických směrů (Bulgakov, Dreiser, znovu Woolfová), ale všichni jako autoři s výrazným osobním přesahem vlastního života v kontextu své doby.

9. Tematický okruh (téma):

Autoři jsou součástí světové a české literatury 1. poloviny 20. století.

10. Mezipředmětové vztahy

Program je určen do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do ZSV a D.

11. Hodinová dotace

Rozboru textů se lze věnovat v rámci dvou VH v předmětu český jazyk a literatura, ideálně v dělených hodinách, případně v dvouhodinovém literárním semináři.

12. Očekávané výstupy

Žáci reprodukují jednotlivé textové ukázky, popisují výběr jazyka a strukturu textu, interpretují subjektivní vnímání ženské sexuality a implicitu či explicitu jazykového zachycení intimních lidských stránek. Objasní tedy funkci textu a posoudí účinek na čtenáře. Formulují svůj dojem a pokusí se komparovat studijní materiál s aktuální „prudérností“, ale zejména mezi texty samotnými. Propojují nabyté vědomosti v mezipředmětových souvislostech, zamýšlí se nad možnou paušalizací pohledu autor muž – autorka žena, případně pojetí prudérnosti v jednotlivých národních literaturách. Žáci tím tedy postihnou smysl textu, vysvětlí možné důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, navzájem texty porovnají a zhodnotí, odhalí eventuální dezinterpretaci textu.

13. Cíle

Program si klade za cíl rozvoj personálních a sociálních kompetencí žáků, zároveň podporuje rozvoj kritického myšlení, posiluje vztah žáka k problematice genderu a vnímání intimity.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program rozvíjí kompetence k řešení problémů (v rámci samotného stylu práce problematického učení), komunikativní (žák promýšlí a prociťuje motivaci postav, provádí literární analýzu z pohledu genderového autorství, provádí analýzu z pohledu jazykového využití), především pak sociální a personální (žák aktivně kooperuje, spolupracuje v týmu, jeho aktivita přímo úměrně určuje úspěšnost skupiny).

15. Podrobně rozpracovaný obsah – stejné jako popis činnosti

Rozdělení žáků na minimálně tři skupiny, ideálně 6. Takto budou pracovat po celou dobu. V případě menšího počtu žáků je možné omezit i počet autorů, platí ale myšlenka, že by ve výběru měli být ponecháni Mann, Bulgakov a Woolfová.

Krátké připomenutí již nabytých vědomostí pomocí metody myšlenkové mapy s primárním uvedením jména a příjmení autorů – skupinová práce, každá skupina zpracovává jednoho autora (případně autoři vyučujícím „přiřazení“ skupinám tak, aby se probral každý z 6/3 autorů), následně prezentace pro třídu – v té se vždy prostřídají všichni členové týmu (v ideálním případě tříčlenný tým), max 30 minut.

Skupiny čtou a interpretují texty – viz pracovní listy s úryvky děl a otázkami k textu, ideálně minimálně 3 texty na skupinu. Právě rozebíraný text je všem nasdílen na tabuli, diskuze napříč skupinami je žádoucí, max 50 minut

Závěrečné shrnutí – 10 minut

Fakultativně přečtení ukázky z díla Milenec Lady Chatterleyové.

16. Formy

Žáci při výuce pracují formou spolupráce v menších skupinkách, kdy se předpokládá jejich vzájemná kooperace.

17. Metody

Program využívá metody E-U-R (evokace – uvědomění si – reflexe), dále metod kooperativního vyučování, metod kritického myšlení s využitím myšlenkové mapy, přičemž důraz je kladen na mezipředmětovou spolupráci.

18. Ověření znalostí

Znalosti žáků budou ověřovány v průběhu programu při přímé práci s texty uvedenými na pracovním listu.

19. Materiální a technické zabezpečení

Při průběhu programu budeme potřebovat následující pomůcky: pracovní list, psací potřeby, tablet, popř. mobilní telefon s přístupem k internetu, dataprojektor v učebně.

20. Místo realizace (doporučené)

Program může probíhat jak v učebně s dataprojektorem, tak ve venkovní učebně za předpokladu, že žáci budou mít přístup na internet.

21. Příprava před realizací

Žáci:

Úkol na hodinu: zopakovat reálie o vytčených autorech – v případě menšího počtu žáku (cca 10) pouze Bulgakov, Mann, Woolfová.

Fakultativně četba románu Milenec Lady Chatterleyové.

Učitel:

Zajištění učebny s projektorem nebo sady tabletů

Ověřit připojení k internetu

Nakopírování pracovních listů, nasdílení je samozřejmě také možné, ale je žádoucí, aby žáci mohli s textem pracovat i graficky.

Fakultativně připravit text ukázky románu Milenec Lady Chatterleyové.

22. Popis činnosti

Rozdělení žáků na minimálně tři skupiny, ideálně 6. Takto budou pracovat po celou dobu. V případě menšího počtu žáků je možné omezit i počet autorů, platí ale myšlenka, že by ve výběru měli být ponecháni Mann, Bulgakov a Woolfová.

Krátké připomenutí již nabytých vědomostí pomocí metody myšlenkové mapy s primárním uvedením jména a příjmení autorů – skupinová práce, každá skupina zpracovává jednoho autora (případně autoři vyučujícím „přifazení“ skupinám tak, aby se probral každý z 6/3 autorů), následně prezentace pro třídu – v té se vždy prostřídají všichni členové týmu (v ideálním případě tříčlenný tým), max 35 minut.

Skupiny čtou a interpretují texty – viz pracovní listy s úryvky děl a otázkami k textu, ideálně minimálně 3 texty na skupinu. Právě rozebíraný text je všem nasdílen na tabuli, diskuze napříč skupinami je žádoucí, max 50 minut

Závěrečné shrnutí – 5 minut

Fakultativně přečtení ukázky z díla Milenec Lady Chatterleyové.

23. Použitá literatura a jiné zdroje:

BULGAKOV, MICHAIL AFANASJEVIČ. Mistr a Markétka. Překl. Morávková, A. 2. elektronické vydání. Praha: Městská knihovna v Praze. 2022. ISBN 978-80-247-2491-7.

Městská knihovna v Praze. www.mlp.cz [online]. Praha: Městská knihovna v Praze [vid. 2022-08-30]. Dostupné z <https://search.mlp.cz/cz/titul/mistr-a-marketka/4657849/#/getPodobneTituly=deskripty-eq:177240871-amp:key-eq:4657849>

DREISER, THEODOR. Americká tragédie. Překl Urbánek, Z. 1. elektronické vydání. Praha: Městská knihovna v Praze, 2022. ISBN 978-80-274-2374-3.

Městská knihovna v Praze. www.mlp.cz [online]. Praha: Městská knihovna v Praze [vid. 2022-08-30]. Dostupné z <https://search.mlp.cz/cz/titul/americka-tragedie/4637254/#/getPodobneTituly=deskripty-eq:177240871-amp:key-eq:4637254>

MANN, Thomas. Profesor Neřád neboli Konec tyрана. Překl. Votrubová-Koutecká, J. 2. vydání. Praha: SNKL, 1958.

TOLKIEN, JOHN RONALD REUEL. Pán prstenů; Společenstvo prstenu. Překl. Pošustová, S. 3. vydání. Praha: Mladá fronta, 2001. ISBN 80-204-0925-4.

VANČURA, Vladislav. Markéta Lazarová. 3. elektronické vydání. Praha: Městská knihovna v Praze, 2022,. ISBN 978-80-274-2494-8.

Městská knihovna v Praze. www.mlp.cz [online]. Praha: Městská knihovna v Praze [vid. 2022-08-30]. Dostupné z <https://search.mlp.cz/cz/titul/marketa-lazarova/4657852/#/getPodobneTituly=deskripty-eq:177240871-amp:key-eq:4657852>

WOOLFOVÁ, Virginia. Paní Dallowayová. Překl. Hilská, K. 2. vydání. Praha: Euromedia Goup – Odeon, 2004. ISBN 80-207-1164-3.

Fakultativně:

LAWRENCE, David Herbert. Milenec lady Chatterleyové. Překl. Vrba, F. 1. elektronické vydání. Praha: Městská knihovna v Praze, 2022. ISBN 978-80-7602-744-2

Městská knihovna v Praze. www.mlp.cz [online]. Praha: Městská knihovna v Praze [vid. 2022-08-30]. Dostupné z https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/46/19/50/milenec_lady_chatterloyove.pdf

1.11 Tématické materiály podrobně č. 3

1. Název

Diverzita v islámu

2. Anotace

Zaměřením tohoto programu je orientace v jednom z největších monoteistických náboženství – islámu. Program je zaměřen jednak na historii, základní pojmy a hlavní větve islámu, především je však cílen na různorodost (diverzitu) islámu v náboženském právu šaría, a to zejména v oblasti práva žen a jejich postavení v manželství. Je určen žákům kvint (víceleté gymnázium) a žákům prvních ročníků (čtyřleté gymnázium), využití má však bezpochyby i v zeměpisných seminářích. Program je rozložen do 2 vyučovacích hodin, trvá 90 minut. Klíčovými pojmy jsou zde muslimové, Alláh, korán, mešita, sunnité, šíité, ramadán, polygamie, ortodoxní, fundamentalismus aj. Cílem tohoto programu je především naučit se základní pojmy v islámu (kompetence k učení), práce s textem se zaměřením na porovnání (kompetence k řešení problémů) a hlavně umět diskutovat o této problematice a vytyčit si vlastní názor (kompetence občanské, kompetence komunikativní).

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen pro vyšší stupeň sekundárního vzdělávání (gymnázium).

4. Cílová skupina – věk

Program je určen žákům vyššího gymnázia (15 – 18 let).

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Předpokládaný počet žáků je 30 až 32, může být realizován i v menších skupinách.

6. Vstupní požadavky

Žádné vstupní požadavky nejsou potřeba. Téma je rozebráno od základu až po složitější problematiku v rámci celého programu od začátku do konce. Vyučující by se samozřejmě měl v tématu a problematice orientovat, k dispozici je vyplněný pracovní list. Učitel by také měl mít všeobecný rozhled, aby adekvátně žákům odpovídal na případné dotazy.

7. Ročník

Program je určen žákům sext (víceleté gymnázium), žákům druhých ročníků (čtyřleté gymnázium) a žákům oktáv a čtvrtých ročníků.

8. Předmět

Program je určen primárně pro předmět zeměpis a zeměpisné semináře, ale je možné ho realizovat i v základech společenských věd a ve společenskovědních seminářích ve vyšších ročnících.

9. Tematický okruh (téma):

Program svou náplní spadá do tematické oblasti geografie a demografie a je součástí tematického celku „Mimoevropské regiony“ a rovněž součástí tematického celku „Obyvatelstvo“.

Mezipředmětové vztahy

Svou náplní má program přesah do předmětů dějepis a základy společenských věd.

10. Hodinová dotace

Na program jsou potřeba 2 vyučovací hodiny (90 minut), které není nutné spojovat. Každý vyučující si může libovolně rozdělit program na dvě části dle jeho individuální potřeby, případně i konkrétní úkoly zadávat jako domácí úkol.

11. Očekávané výstupy

Žáci si vyplní pracovní list. Díky němu se naučí základní pojmy: muslimové, Alláh, korán, mešita, sunnité, šíité, ramadán, polygamie, ortodoxní, fundamentalismus aj. Dále získají orientaci v hlavních dvou větvích islámu a jejich rozšíření ve světě. Získají přehled o problematice práva šaría, a to v porovnání dvou naprosto odlišných zemí. Vytvoří si vlastní názor na problematiku žen a manželství v islámu, především však získají přehledem o tom, jak je islám různorodý, čímž smažou stereotypy a vytvoří si vlastní názor na toto téma.

12. Cíle

Žáci si osvojí základní pojmy v oblasti islámu. Rozumí tomu, že islám není rozhodně stejný a že se markantně liší v zemích a oblastech ve světě. Získají představu o postavení žen v islámu a vytvoří si na tuto problematiku vlastní názor. Uvědomí si, že základní lidská práva v oblasti rodiny a manželství nejsou všude stejná. Získají toleranci a zejména respekt vůči jiným náboženstvím a kulturám.

13. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Žáci se naučí základní pojmy v islámu (kompetence k učení). Pracují s textem se zaměřením na porovnání a rozvíjení kritického myšlení (kompetence k řešení problémů). Žáci budou schopni diskutovat o této problematice a vytvoří si vlastní názor (kompetence občanské, kompetence komunikativní).

14. Podrobně rozpracovaný obsah

Žáci vyplní pracovní list. Jeho řešení, které obsahuje i doplňující teoretické informace k této problematice, má učitel k dispozici – je přílohou tohoto vzdělávacího programu.

15. Formy

Žáci pracují individuálně a ve dvojicích. V úvodu a závěru hodiny, při zadávání instrukcí, při vyjasňování pojmů a při zodpovídání dotazů ze strany žáků učitel postupuje frontálně, popř. formou řízené diskuse.

16. Metody

Převažují verbální a aktivizující metody výuky. Dále se pracuje s odbornou literaturou (atlas) a s textem (diplomová práce). Průběžně se diskutuje a to hlavně v závěrečné reflexi.

17. Ověření znalostí

Vyučující ověřuje znalosti průběžně. Téma a postupné vyplňování pracovního listu je zpracováno tak, aby byli žáci co nejvíce aktivizováni a pracovali samostatně nebo ve dvojicích. Tudíž si postupně osvojují znalosti a souvislosti sami. Jako výstup může být použit test nebo nějaká jiná forma opakování.

18. Materiální a technické zabezpečení

Dopředu je potřeba vytisknout pracovní listy a připravit si mapu světa. Dále žáci využijí atlas a odborný text. Vyučující si může, ale nemusí vytvořit prezentaci, je ale doporučena. U úkolu č. 7 jsou potřeba tablety nebo mobilní telefony žáků, v tomto případě vyučující musí mít k dispozici dostatek dat a hotspot.

19. Místo realizace (doporučené)

Doporučuje se vytvořit si prezentaci. V tomto případě je nezbytný dataprojektor. U úkolu č. 7 jsou potřeba tablety nebo může vyučující zapnout žákům hotspot a žáci využijí své mobilní telefony.

20. Příprava před realizací

Před realizací je nutné nakopírovat pracovní listy, projít si řešení pracovního listu, nakopírovat odborný text, případně si vytvořit prezentaci na základě pracovního listu.

21. Popis činnosti

1. Učitel oznámí žákům téma (historie a dělení islámu, právo šaría) hodiny a cíle. Žákům rozdá pracovní listy a stručně poskytne informace, co je čeká. (5 min)
2. Učitel dá žákům pokyn, aby individuálně vyplnili úkol č. 1. a č. 2. Průběžně odpovídá na dotazy týkající se nejasností, případně žáky navádí a pomáhá jim. Následně úkoly zkontroluje. (10 min)
3. Učitel vysvětlí základní rozdělení islámu a zadá úkol č. 3, kde žáci pracují ve dvojicích s atlasem. Následně úkol zkontroluje. (10 min)
4. Učitel zadá úkol č. 4 a následně zkontroluje (10 min).
5. Učitel vysvětlí islámské právo šaría a zadá úkol č. 5. Následně úkol zkontroluje a provede reflexi. Pokud by z časových důvodů učitel uvážil, že úkol nestihne, může ho zadat jako domácí úkol. (10 min.)
6. Učitel oznámí žákům téma hodiny (postavení žen a manželství v islámu) a cíle. (5 min)
7. Učitel rozdá žákům odborný text, uvede dílčí téma a zadá úkol č. 6 a úkol č. 7. Žáci si ve dvojici rozdělí práci a následně si vymění informace. U úkolu č. 7 je nezbytný internet. Následně vyučující úkol zkontroluje a diskutuje s žáky o jejich výsledné práci. (20 min).
8. Učitel uvede dílčí téma a zadá úkol č. 8. Následně s žáky úkol zkontroluje. (10 min)
9. Učitel společně se žáky provede závěrečné shrnutí, reflexi a zhodnocení. (10 min)

22. Použitá literatura a jiné zdroje

DEDKOVÁ, Kateřina. Srovnání postavení ženy ve společnosti ve fundamentalistické Saudské Arábii s napůl evropským Tureckem. Olomouc, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

HRNČÍŘOVÁ, Monika. Základy islámské víry a život v islámu. Brno, 2014. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně.

LUNDOVÁ, Marie. Rodina a manželství v islámu. Olomouc, 2010. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

FCI [online]. [cit. 2022-09-26]. Dostupné z: https://fci.nl/en/islamic-factoring-context?language_content_entity=en

D-maps [online]. [cit. 2022-09-26]. Dostupné z: <https://d-maps.com/>

1.12 Tématické materiály podrobně č. 4

1. Název

Diskurz menšiny v postmoderním pojetí

2. Anotace

Program je určen pro žáky maturitního ročníku. Je vhodný do hodin ČJL, ale je možné jej využít i v literárním semináři, trvá 90 minut – v ideálním případě dvě bezprostředně navazující vyučovací jednotky. Obsahem programu je literární rozbor (motivický, tematický a jazykový rozbor) vybraných literárních ukázek z díla Haruki Murakamiho Sputnik, má láska.

Žák je schopen orientovat se v literární nabídce se zachycením podob lidské sexuality s důrazem na diskurz menšinového pojetí lidské intimity jako takové. Posoudí míru angažovanosti autorů při tvorbě literárních děl s touto tematikou a kriticky posoudí, zda je primární snaha o zachycení takových vztahů

vedena esteticky umně, nebo se jedná o prvoplánovitou snahu „být in“, vystupovat proti prudérní společnosti, nebo pouze o snahu šokovat mainstreamovou čtenářskou obec.

Na základě práce s výňatky se žák seznamuje s možnostmi zachycení podob lidské sexuality, zkoumá explicitu/implicitu vyjádření intimity lesbické/gay lásky, zároveň konfrontuje své literárně teoretické i historické znalosti s textovými aluzemi, poznává možnosti intertextovosti apod.

Haruki Murakami patří mezi autory světového věhlasu. Jeho nejznámější román Norské dřevo posuzované téma programu již zpracovává, kniha Sputnik, má láska jej představuje otevřeněji. Pro českého čtenáře je navíc Japonec Murakami čtenářsky přitažlivý nejen svým svébytným stylem, ale i přirozeně používanými postmoderními znaky, dále pak neskrývaným obdivem k paradigmatu české literatury (Kafka), alegorickými narážkami právě na českou krajinu, ale obecně oblibou témat, která současným mladým čtenářům nejsou cizí (stále přítomný obdiv k Beatles, zlatému věku americké historie apod.).

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do ZSV. Jedná se o program na dvě vyučovací jednotky.

4. Cílová skupina – věk

Cílovou skupinou programu jsou oktávy a 4. ročníky, eventuálně žáci maturitního ročníku v literárním semináři.

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Protože se předpokládá aktivní zapojení žáků do výuky, kdy žáci budou pracovat ve skupinách a živě diskutovat, ideální je forma tzv. dělených hodin, případně semináře s 15–20 žáky.

6. Vstupní požadavky

Není potřeba, aby žáci měli konkrétní dílo načteno předem.

Žáci by měli mít základní znalosti o kontextu tvorby vybraného autora, stejně tak i povědomí o literárních směrech, s důrazem na postmodernismus, existencialismus.

7. Ročník

Program je vhodný pro žáky maturitních ročníků, kde se v rámci předmětu český jazyk a literatura věnujeme současné světové a české literatuře.

8. Předmět

Program je koncipován do hodin českého jazyka a literatury, případně na seminář literární.

9. Tematický okruh (téma):

Autor je součástí současné světové literatury.

10. Mezipředmětové vztahy

Program je určen do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do ZSV.

11. Hodinová dotace

Rozboru textů se lze věnovat v rámci dvou VH v předmětu český jazyk a literatura, ideálně v dělených hodinách, případně v dvouhodinovém literárním semináři.

12. Očekávané výstupy

Žáci reprodukují jednotlivé textové ukázky, popisují výběr jazyka a strukturu textu, interpretují subjektivní vnímání lidské sexuality a implicitu či explicitu jazykového zachycení intimních lidských stránek. Objasní tedy funkci textu a posoudí účinek na čtenáře. I třeba pomocí videoukázky rozvíjí myšlenku, zda existuje gayliteratura a zda je vůbec smysluplné takto literaturu třídit. Propojují nabyté vědomosti v mezipředmětových souvislostech, zamýšlí se nad možnou paušalizací pohledu na zobrazení intimity v diskurzu gay-lesbická láska.

13. Cíle

Program si klade za cíl rozvoj personálních a sociálních kompetencí žáků, zároveň podporuje rozvoj kritického myšlení, posiluje vztah žáka k problematice LGBT komunity a vnímání lidskosti.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program rozvíjí kompetence k řešení problémů (v rámci samotného stylu práce problematického učení), komunikativní (žák promýšlí a prociťuje motivaci postav, provádí literární analýzu z pohledu jednotlivých postav, provádí analýzu z pohledu jazykového využití i z pohledu analýzy postmoderního textu a literárních aluzí), především pak sociální a personální (žák aktivně kooperuje, spolupracuje v týmu, jeho aktivita přímo úměrně určuje úspěšnost skupiny).

15. Podrobně rozpracovaný obsah – stejné jako popis činnosti

Zhlédnutí krátkého motivačního videa z produkce České televize (odkaz v Použité literatuře), 3 min
Rozdělení žáků na minimálně tři skupiny, případně 6, nebo 9. Takto budou pracovat po celou dobu, 2 min
Krátké připomenutí již nabytých vědomostí pomocí metody myšlenkové mapy – skupinová práce, každá skupina zpracovává jeden **tematický celek**: **1.** znaky postmodernismu, **2.** existencialismus a Franz Kafka. Následně prezentace pro třídu – v té se vždy prostřídají všichni členové týmu (v ideálním případě tříčlenný tým),

3. celek pak všechny skupiny: zachycení intimity osob stejného pohlaví v literární historii (více vizte samostatný metodický materiál). max 30 minut.

Skupiny čtou a interpretují texty – viz 3 pracovní listy (A, B, C) s úryvkem díla a otázkami k textu (ideálně každá skupina jeden text, pokud se utvoří více než tři skupiny, pak by měl být text analyzován právě ve dvou skupinách, nebo právě ve třech skupinách). Aktuálně rozebíraný text je všem nasdílen na tabuli, diskuze napříč skupinami je žádoucí, max 50 minut.

Závěrečné shrnutí – 10 minut.

16. Formy

Žáci při výuce pracují formou spolupráce v menších skupinkách, kdy se předpokládá jejich vzájemná kooperace.

17. Metody

Program využívá metody E-U-R (evokace – uvědomění si – reflexe), dále metod kooperativního vyučování, metod kritického myšlení s využitím myšlenkové mapy, přičemž důraz je kladen na mezipředmětovou spolupráci.

18. Ověření znalostí

Znalosti žáků budou ověřovány v průběhu programu při přímé práci s texty uvedenými na pracovním listu.

19. Materiální a technické zabezpečení

Při průběhu programu budeme potřebovat následující pomůcky: pracovní list, psací potřeby, tablet, popř. mobilní telefon s přístupem k internetu, dataprojektor v učebně.

20. Místo realizace (doporučené)

Program může probíhat jak v učebně s dataprojektorem, tak ve venkovní učebně za předpokladu, že žáci budou mít přístup na internet.

21. Příprava před realizací

Žáci:

Úkol na hodinu: zopakovat reálie o moderních literárních směrech s důrazem na postmodernismus, případně existencionální prvky.

Učitel:

Zajištění učebny s projektorem nebo sady tabletů

Ověřit připojení k internetu

Nakopírování pracovních listů, nasdílení je samozřejmě také možné, ale je žádoucí, aby žáci mohli s textem pracovat i graficky.

22. Popis činnosti

Zhlédnutí krátkého motivačního videa z produkce České televize (odkaz v Použité literatuře), 3 min
Rozdělení žáků na minimálně tři skupiny, případně 6, nebo 9. Takto budou pracovat po celou dobu, 2 min
Krátké připomenutí již nabytých vědomostí pomocí metody myšlenkové mapy – skupinová práce, každá skupina zpracovává jeden **tematický celek**: **1.** znaky postmodernismu, **2.** existencialismus a Franz Kafka. Následně prezentace pro třídu – v té se vždy prostřídají všichni členové týmu (v ideálním případě tříčlenný tým),

3. celek pak všechny skupiny: zachycení intimity osob stejného pohlaví v literární historii (více vizte samostatný metodický materiál). max 30 minut.

Skupiny čtou a interpretují texty – viz 3 pracovní listy (A, B, C) s úryvkem díla a otázkami k textu (ideálně každá skupina jeden text, pokud se utvoří více než tři skupiny, pak by měl být text analyzován právě ve dvou skupinách, nebo právě ve třech skupinách). Aktuálně rozebíraný text je všem nasdílen na tabuli, diskuze napříč skupinami je žádoucí, max 50 minut.

Závěrečné shrnutí – 10 minut.

23. Použitá literatura a jiné zdroje:

MURAKAMI, Haruki. Sputnik, má láska. Překl. Jurkovič, T. 2. vydání. Praha: Odeon, 2015. ISBN 978-80-207-1660-6.

Homosexualita v moderní i klasické literatuře. IN pořad U zavěšené knihy (ČT Edu). Česká televize. www.ceskatelevize.cz [online]. [vid. 2022-09-02]. Dostupné z <https://edu.ceskatelevize.cz/video/3200-homosexualita-v-moderni-i-klasicke-literature?vsrc=video&vsrcid=vaclav-hanka-a-josef-linda&backlink=r6vpe>

Fakultativně:

PUTNA, M. C. Homosexualita v dějinách české kultury. Praha: Academie, 2013. ISBN 978-80-200-2293-6

1.13 Tématické materiály podrobně č. 5

1. Název

Gender a sexualita

2. Anotace

Vzdělávací program je zaměřen na problematiku genderu a sexuality. Je primárně určen žákům kvint (víceleté gymnázium) a žákům prvních ročníků (čtyřleté gymnázium) a jeho realizace probíhá v předmětu základy společenských věd. Lze jej ale použít i ve společenskovedních seminářích, které jsou na škole vyučovány ve vyšších ročnících. Program trvá 90 minut, tedy 2 vyučovací hodiny, do kterých ho lze rozdělit. Klíčovými pojmy jsou zde gender, genderový stereotyp, biologické pohlaví, sexualita a její komponenty, lidská práva, LGBTQ+, transgender. Program si klade za cíl, aby si žáci osvojili základní pojmy vtahující se k této problematice (znalosti a vědomosti), formulovali vlastní názor ke konkrétním problémům (kritické myšlení) a aby zaujali vlastní postoj (emocionální dimenze).

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen pro vyšší stupeň sekundárního vzdělávání (gymnázium).

4. Cílová skupina – věk

Program je určen žákům vyššího gymnázia (15 – 18 let).

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Předpokládaný počet žáků je 30 až 32, může být realizován i v menších skupinách.

6. Vstupní požadavky

Není nutné, aby žáci byli předem s danou problematikou detailně obeznámeni. Jedná se o téma, se kterým mají z jejich každodenního života zkušenosti a ke kterému mají základní informace. Učitel by měl

být dopředu obeznámen se základními pojmy, které jsou vysvětleny v řešení pracovního listu. Jelikož se pro některé žáky může jednat o citlivé téma, měl by učitel především v diskusích projevoval respektující přístup a toleranci.

7. Ročník

Program je určen žákům kvint (víceleté gymnázium) a žákům prvních ročníků (čtyřleté gymnázium).

8. Předmět

Program je primárně určen pro předmět základy společenských věd, ale je možné ho realizovat i ve společenskovědních seminářích vyučovaných ve vyšších ročnících (septima a oktáva, resp. druhý a třetí ročník čtyřletého studia).

9. Tematický okruh (téma):

Program svou náplní spadá do tematické oblasti sociologie a je součástí tematického celku „Socializace, sociální skupiny, status a mobilita“ a rovněž součástí tematického celku „Tradiční a moderní společnost“. Mezipředmětové vztahy

Svou náplní má program přesah do předmětů dějepis, zeměpis a český jazyk.

10. Hodinová dotace

Na program jsou potřeba 2 vyučovací hodiny (90 minut), které není nutné spojovat, ale v případě, že to chod školy umožňuje, je to žádoucí.

11. Očekávané výstupy

Žáci vyplní pracovní list. Jeho prostřednictvím si osvojí základní pojmy, jako jsou gender, biologické pohlaví, genderový stereotyp, sexualita, LGBTQ+, cisgender a transgender. Dále rozpoznají genderový stereotyp, uvědomují si „složitost“ lidské sexuality a zaujmou vlastní postoj k některým problémům či kauzám (adopce dětí stejnopohlavními páry, identita versus lidská práva, každodenní život transgender osob).

12. Cíle

Žáci si osvojí základní pojmy a interkulturní kompetence z oblasti genderu a sexuality. **Chápu** specifičnosti příslušníků sexuálních skupin a jejich odlišnosti. Uvědomují si důležitost respektování základních lidských práv, včetně „práva na vlastní identitu.“ Nedílnou součástí programu je výchova k toleranci a respektu každého člověka jako bytosti, která má svá přirozená práva.

13. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program rozvíjí sociální a personální kompetence (práce ve skupině, naslouchání druhým a respektování jejich názoru), kompetence k učení (práce s textem, kritické myšlení, analýza odborného textu), občanské kompetence (tolerance, právo na sebeurčení, lidská práva), kompetence komunikativní (vyjádření vlastního názoru a jeho obhajoba, formulování myšlenek a jejich písemné vyjádření).

14. Podrobně rozpracovaný obsah

Žáci vyplní pracovní list. Jeho řešení, které obsahuje i doplňující teoretické informace k této problematice, má učitel k dispozici – je přílohou tohoto vzdělávacího programu.

15. Formy

Žáci pracují individuálně, ve dvojicích a skupinách. V úvodu a závěru hodiny, při zadávání instrukcí, při vyjasňování pojmů a při zodpovídání dotazů ze strany žáků učitel postupuje frontálně, popř. formou řízené diskuse.

16. Metody

Převažují verbální a aktivizující metody výuky. Je uplatňována diskuse – především u cvičení 6., 9., 10., 12., 14. Je využívána metoda kritického myšlení a dále rozbor a interpretace odborného textu a neuměleckého textu. Žáci rovněž analyzují audiovizuální obsah.

17. Ověření znalostí

V průběhu vzdělávacího programu jsou znalosti, souvislosti a pochopení ze strany žáků ověřovány učitelem průběžně. Na konci programu je provedeno shrnutí a závěrečná reflexe. Osvojené poznatky později mohou být součástí testu či zkoušení z tematického celku (záleží na vyučujícím, toho využije či nikoliv).

18. Materiální a technické zabezpečení

Dopředu je potřeba vytisknout pracovní listy. Vzhledem k povaze cvičení je nutné první stranu pracovního listu vytisknout barevně. Dále budou žáci potřebovat psací potřeby.

19. Místo realizace (doporučené)

Cvičení vyžaduje promítání videa, z tohoto důvodu by v učebně měly být připojení k internetu, dataprojektor a reproduktor.

20. Příprava před realizací

Před realizací je nutné nakopírovat pracovní listy, projít si řešení pracovního listu, v učebně vyzkoušet připojení k internetu a zkontrolovat, že videoukázka je na webu stále k dispozici.

21. Popis činnosti

1. Učitel oznámí žákům téma hodiny a cíle. Žákům rámcově poskytne základní informace o tom, co je čeká, poté rozdá pracovní listy. (5 min)
2. Učitel dá žákům pokyn, aby individuálně vyplnili cvičení č. 1., 2., 3. (5 min)
3. Učitel dá žákům pokyn, aby ve dvojici vyplnili cvičení č. 4., 5., 6. (10 min)
4. Učitel se žáky zkontroluje všechna doposud vyplněná cvičení (tedy 1 až 6), zodpoví případné dotazy, následuje diskuse. (10 min)
5. Učitel dá žákům pokyn, aby individuálně vyplnili cvičení č. 7., 8., 9. (10 min)
6. Učitel pustí video a poté dá žákům pokyn, aby individuálně vyplnili cvičení č. 10 (5 min)
7. Učitel se žáky zkontroluje cvičení 7. až 10., zodpoví případné dotazy, následuje diskuse. (10 min)
8. Učitel žáky rozdělí do skupin a dá jim pokyn, aby ve skupině vyplnili cvičení č. 11., 12., 13. (10 min)
9. Učitel se žáky zkontroluje cvičení 11. až 13., zodpoví případné dotazy, následuje diskuse. (10 min)
10. Učitel dá žákům pokyn, aby individuálně vyplnili cvičení č. 14, popř. jim ho může zadat jako domácí úkol. Poté žáci sdělí své odpovědi a může následovat diskuse. (5 min)
11. Učitel společně se žáky provedou závěrečné shrnutí, reflexi a zhodnocení. (10 min)

22. Použitá literatura a jiné zdroje

Sexualita. In: Sociologická encyklopedie [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 11. 12. 2017 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sexualita>

Co je to gender? In: Fenomén genderu [online]. Praha: Česká asociace vzdělávacích institucí, z.ú [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: <http://www.cavi.cz/gender.html>

Protest muslimky [online]. Praha: Česká televize, 1996 – 2021 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/7210-protest-muslimky?vsrc=namet&vsruid=gender-zeny-vs-muzi>

Kdo jsou trans* lidé. In: Jsmetranparent [online]. Transparent z. s. 2020 – 2022 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: <https://jsmetranparent.cz/kdo-jsme/>

PECHAROVÁ, Barbora. Vítězství transgender plavkyně? Pohlaví nemůže přebít biologii! varuje prezident světové atletiky. In: SPORT.CZ [online]. Praha: Seznam.cz, a.s., Borgis, a.s., 1996 – 2022 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: <https://www.sport.cz/clanek/vodni-sporty-vitezstvi-transgender-plavkyne-pohlavi-nemuze-prebit-biologii-varuje-prezident-svetove-atletiky-3231202>

1.14 Tématické materiály podrobně č. 6

1. Název

Gender Differentiation on the Labour Market

2. Anotace

Program rozvíjí průřezové téma Multikulturní výchovy a zabývá se problematikou rozdílnosti při uplatňování mužů a žen na trhu práce s ohledem na jejich rozdílné odměňování. Dále pak zhodnocení rozdílů dané problematiky v ČR a její porovnání v mezinárodním kontextu. V neposlední řadě se jedná o vytipování faktorů, které ovlivňují postavení mužů a žen na trhu práce.

Program je určen pro věkovou kategorii 16 – 18 let a jeho délka je koncipována na 45 minut.

3. Stupeň a typ vzdělávání

Sekundární, formální

4. Cílová skupina – věk

16 – 18 let

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

14 – 16 žáků

6. Vstupní požadavky

Mentální vyspělost odpovídající věkové kategorii 16 – 18 let
Znalostní úroveň žáků anglického jazyka B1+

7. Ročník

3 ročník a odpovídající ročník septimy víceletého gymnázia

8. Předmět

Anglický jazyk
Konverzace v anglickém jazyce

9. Tematický okruh (téma):

Gender Differentiation on the Labour Market

10. Mezipředmětové vztahy

Základy společenských věd – obor psychologie, sociologie
Zeměpis

11. Hodinová dotace

45 minut

12. Očekávané výstupy

Rozvíjení průřezového tématu Multikulturní výchovy, kde žáci porozumí problematice genderové rozdílnosti současné doby na trhu práce a pokusí se determinovat faktory, které ovlivňují postavení mužů a žen na trhu práce, především v otázce odměňování za vykonanou práci.

13. Cíle

Žáci pochopí problematiku postavení žen a mužů na trhu práce, především v souvislosti s rozdílným odměňováním za vykonanou práci. Žáci si dále rozvinou a osvojí slovní zásobu v dané oblasti.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Žáci si v rámci tohoto programu uvědomí, zda se v dnešní době jedná o znevýhodňování z hlediska pohlaví v ekonomické či sociální oblasti, zejména při uplatnění lidí na trhu práce, a to v mezinárodním kontextu a v rámci ČR, případně se pokusí oba formáty porovnat. Půjde především o rozvoj kompetence komunikativní, kdy žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně a souvisle, dále kompetence k řešení problémů, kdy vyhledá informace vhodné k jejich řešení a samostatně je poté vyřeší.

15. Podrobně rozpracovaný obsah

Rozbor hlavních myšlenek protagonistů, porovnání postavení žen ve společnosti a jejich uplatnění na trhu práce. Video se zabývá historickým vývojem postavení žen a mužů ve společnosti a jejich rolí, dále poukazuje na skutečnost, jak se v průběhu doby změnila. V některých zemích se změnila radikálně a žáci mohou ve videu zhlédnout situaci ve Rwandě a na Islandu, porovnat obě země, v nichž je patrná naprosto odlišná role žen a mužů a jejich postavení na pracovním trhu a rovněž z videa vyplývá, jak jsou tyto role vnímány ve společnosti.

16. Formy

Na začátku hodiny půjde o práci ve dvojici / malé skupině – brainstorming, práce se slovní zásobou k dané problematice.

Po zhlédnutí videa bude probíhat práce ve skupinách v maximálním obsazení 4 členů. Na konci hodiny proběhnou malé prezentace ve stejných skupinách jako u předešlé pracovní činnosti.

17. Metody

Během programu budou používány především aktivizační metody výuky, kdy žáci budou sami a aktivně přistupovat k výše uvedené problematice formou vzájemné interakce a argumentace, půjde o posílení komunikativní kompetence. Dále bude rozvíjena metoda na podporu rozvoje kritického myšlení, především na základě cíleně zvolených otázek ze strany vyučujícího či jednotlivých žáků v dané skupině a v neposlední řadě půjde o využití kreativních metod výuky, ve kterých si žáci pokusí nasimulovat konkrétní situaci problematiky rovného či nerovného postavení mužů a žen na trhu práce s jejich návrhy řešení. Zde půjde o uplatňování kompetence k řešení problémů.

18. Ověření znalostí

Na konci hodiny pomocí vhodně zvolených otázek ověřit, zda žáci diskutované problematice v cizím jazyce porozuměli.

19. Materiální a technické zabezpečení

Jazyková učebna s PC, připojením k internetu a dataprojektorem.

20. Místo realizace (doporučené)

Učebna s PC a připojením k internetu

21. Příprava před realizací

Nakopírovat pracovní listy dle počtu žáků ve skupině

Příprava karet se slovní zásobou

Zkontrolovat internetové připojení v učebně

Nachystat připravené video

22. Popis činnosti

Na začátku hodiny se žáci seznámí s danou problematikou formou brainstormingu a s klíčovými slovy, jako např. pay gap, equal pay, feminine jobs, maternity x paternity caregivers. Poté žáci zhlédnou krátké video, po kterém bude následovat diskuse s použitím výše uvedené slovní zásoby a na závěr vyjádří svůj názor, případně doporučí návrh řešení.

Půjde o práci ve dvojicích nebo práci v malých skupinách – v maximálním počtu 4 osob. Každá dvojice / skupina povede diskusi v rámci zadaného brainstormingu ke slovní zásobě a otázkám, jež bude uvedena na pracovním listu a tematicky je propojena s problematikou rovného či nerovného postavení mužů a žen ve firmách. Doporučený časový rozsah činnosti cca 5 minut.

Dále po zhlédnutí videa cca 15 minut bude skupina 15 žáků rozdělena na 3 menší skupinky. Jejich úkolem bude rozebrat video a připravit se na zadané otázky / okruhy. Po cca 15 minutách bude jeden zástupce skupiny – "speaker" prezentovat výstupy skupiny.

Na závěr půjde o reflexi výstupů jednotlivých skupin a návrh či doporučení řešení k dané problematice, zda je možno danou situaci ve společnosti / ve firmách ovlivnit jiným směrem či úplně změnit. Tato činnost bude probíhat formou malých prezentací jednotlivých skupin. Doporučený časový rozsah cca 10 minut.

Daná problematice je věnována jedna vyučovací hodina v rozsahu 45 minut.

23. Použitá literatura a jiné zdroje

NETFLIX. Why women are paid less. Full episode. [Online]
2018 Netflix Studios, LLC and Netflix Global, LLC. [vid. 2020-04-17]
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=hP8dLUxBfsU>

1.15 Tématické materiály podrobně č. 7

1. Název

Gender v románech Michala Viewegha

2. Anotace

Program je určen pro žáky maturitního ročníku. Je vhodný do hodin ČJL, ale také pro potřeby literárního semináře a trvá 45 minut. Obsahem programu je pohled na „ženský a mužský svět“ v románech Michala Viewegha Román pro ženy a Román pro muže. Interpretační rovina programu vychází z článku Jany Hoffmannové, který byl v roce 2010 otištěn ve sborníku Česká literatura v perspektivách genderu (viz Použitá literatura). Na základě vybraných literárních textů se pokusí žáci podobně jako Hoffmannová zamyslet na genderovou profilaci výše zmíněných románů.

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen pro maturitní ročníky do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do ZSV.

4. Cílová skupina – věk

Cílovou skupinou programu jsou oktávy a 4. ročník SŠ.

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Pracovní list lze použít v maturitním ročníku v hodině literatury pro celou třídu (až 30 žáků), nebo v rámci literárního semináře (15 žáků).

6. Vstupní požadavky

Není potřeba, aby žáci měli přečten kompletní romány, na druhou stranu je na každém vyučujícím, zda toto nebude po nich vyžadovat. Jako alternativu můžeme žákům doporučit zhlédnout stejnojmenné filmy. K odpovědi na výše uvedené otázky postačí výňatky z románů.

Předpokládá se, že žáci již budou před touto aktivitou seznámeni s osobností Michala Viewegha, popř. jako žáci maturitního ročníku budou mít již čtenářskou zkušenost.

7. Ročník

Program je vhodný pro žáky maturitních ročníků, kde se v rámci předmětu český jazyk a literatura věnujeme také české literatuře 21. století.

8. Předmět

Michal Viewegh patří mezi postmoderní současné autory, proto se jeho mnohdy kontroverzním a intertextovým románům věnujeme v předmětu český jazyk a literatura v rámci vývoje současné české literatury.

9. Tématický okruh (téma):

Román pro ženy a Román pro muže již svým názvem navozují otázku, komu jsou určeny. Cílem programu je proto ukázat na typické kategorie ženských a mužských postav zastoupených v prózách a rozklíčovat jejich vzájemné vztahy.

10. Mezipředmětové vztahy

Program je určen do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do ZSV.

11. Hodinová dotace

Program je koncipován na 45 minut, tj. jednu vyučovací hodinu.

12. Očekávané výstupy

Žáci uceleně reprodukuji přečtený text, popisují strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretují smysl díla; rozpoznávají základní rysy výrazného individuálního stylu autora; formulují ústně i písemně dojmy z četby; porovnávají ztvárnění románové podoby ve filmovém zpracování; vyhledávají informace v knihovně i v dalších informačních zdrojích; propojují tematiku genderu v mezipředmětových souvislostech.

13. Cíle

Cílem programu je vedle kultivované recepce literárního textu, poukázat na sociální a kulturní rozdíly mezi ženami a muži na pozadí výše uvedených románů. Žáky by měl být schopen odpovědět na otázku, komu jsou romány Michala Viewegha určeny.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program rozvíjí osobní a sociální kompetence žáků (žák například aktivně pracuje ve skupině-týmu, je ho míra pracovní činnosti ovlivňuje kvalitu společné práce). Rozvíjí také občanské kompetence - např. když žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí. Při interpretaci literárního textu žák promýšlí a procituje motivaci postav pro jejich jednání.

15. Podrobně rozpracovaný obsah

Žáci čtou a interpretují dva romány Michala Viewegha – Román pro ženy a Román pro muže. Na základě pracovního listu odpovídají na otázku, komu jsou romány určeny, tj. kdo je jejich koncový příjemce.

16. Formy

Žáci při výuce pracují samostatně nebo i v menších skupinkách, kdy se předpokládá jejich vzájemná kooperace.

17. Metody

Program využívá metody E-U-R (evokace – uvědomění si – reflexe), dále metod kooperativního vyučování, metod kritického myšlení a důraz je kladen na mezipředmětovou spolupráci.

18. Ověření znalostí

Znalosti žáků budou ověřovány v průběhu programu při přímé práci s texty uvedenými na pracovním listu a na základě zhlédnutých filmů, popř. zážitku z vlastní četby – viz Příprava před realizací.

Materiální a technické zabezpečení

K průběhu programu jsou potřeba následující pomůcky: pracovní list, psací potřeby, tablet, popř. mobilní telefon s přístupem k internetu, dataprojektor v učebně.

19. Místo realizace (doporučené)

Program může probíhat jak v učebně s dataprojektorem, tak ve venkovní učebně za předpokladu, že žáci budou mít přístup na internet.

20. Příprava před realizací

Žáci:

fakultativní seznámení s filmovou podobou výše zmíněných románů

fakultativní četba aspoň jednoho z výše uvedených románů

orientační vymezení termínu gender - <http://www.cavi.cz/gender.html>

Učitel:

zajištění učebny s projektořem nebo sady tabletů pro případnou výuku ve venkovní učebně

ověřit připojení k internetu

poskytnout žákům filmové snímky

nakopírování pracovních listů

21. Popis činnosti

čteme a interpretujeme Román pro ženy – viz pracovní list s úryvkem A z románu a otázky k textu; názor žen na muže – max. 15 minut

čteme a interpretujeme Román pro muže – viz pracovní list s úryvkem B z románu a otázky k textu; vymezení Cyrila vůči ostatním lidem – max. 10 minut

příklady pozičních postav v románu – charakteristika Olivera a Anety (úryvek C, D) – 15 minut
závěrečné shrnutí - 5 minut

22. Použitá literatura a jiné zdroje

VIEWEGH, Michal, 2001. Román pro ženy. První vydání. Brno: Petrov. ISBN 80-7227-099-0.

VIEWEGH, Michal, 2008. Román pro muže. První vydání. Brno: Druhé město. ISBN 978-80-7227-274-7.

Hoffmannová, Jana: Jsou romány Michala Viewegha "pro ženy" nebo "pro muže"? / Jana Hoffmannová. In: Česká literatura v perspektivách genderu: IV. kongres světové literárněvědné bohemistiky: Jiná česká literatura (?) / Praha, ÚČL AV ČR, Tomáš 2010. [Podle ÚČL AV ČR]

Co je to gender? in Česká asociace vzdělávacích institucí, z.ú. (online). Dostupné z: <http://www.cavi.cz/gender.html>

1.16 Tématické materiály podrobně č. 8

1. Název

Maurové a Evropa, kulturní dědictví a odraz v literatuře

2. Anotace

Vzdělávací program je zaměřený na dějiny Evropy, kulturní dědictví a jeho odraz v literatuře. Je určen pro žáky sexty (dějepis) a septimy (literatura) a odpovídajícím ročníkům čtyřletého studia.

Je primárně vytvořený pro využití v předmětu dějepis, ale lze jej využít i v hodinách literatury a společenských věd. Program trvá 90 minut, lze ho tedy rozdělit do dvou (ideálně navazujících) hodin.

Klíčovými pojmy jsou: Maurové, Vizigóti, romanizace, emirát, kalífát, reconquista

Program si klade za cíl, aby žáci byli schopni prostudovat text, ujasnili si základní pojmy a doplnili své znalosti a vědomosti, zformulovali vlastní názor ke konkrétním problémům (kritické myšlení), využili komparace s jinými historickými obdobími a procesy a aby propojili znalosti dějepisu, literatury, dějin vědy a umění i občanské výchovy. Měli by zaujmout také vlastní postoj (emocionální dimenze) k dějinným událostem, problematice etnických a náboženských sporů a kulturnímu dědictví.

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen pro vyšší stupeň sekundárního vzdělávání (gymnázium).

Program je určen do hodin dějepisu, s přesahem do literatury a ZSV. Jedná se o program na dvě vyučovací jednotky.

4. Cílová skupina – věk

Program je určen žákům vyššího gymnázia (15 – 18 let).

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Předpokládaný počet žáků je 30 až 32, může být realizován i v menších skupinách. Předpokládá se aktivní zapojení žáků, ideální tedy je forma tzv. dělených hodin.

6. Vstupní požadavky

Není nutné, aby žáci byli předem s danou problematikou detailně obeznámeni, stačí poznatky z nižšího gymnázia nebo ZŠ o životě v Evropě ve středověku a v renesanci. Významné informace jsou obsaženy v učebním textu. Žákům pomohou znalosti o literárních dílech, která jsou probírána v kvintě, ale nemusí je nutně mít přečtené. Důležité je, aby žák dokázal pracovat s textem, vyhledávat informace. Učitel by měl být dopředu obeznámen se základními pojmy, které jsou vysvětleny v řešení pracovního listu.

7. Ročník

Program je určen žákům sext a septim (víceleté gymnázium) a žákům druhého a třetího ročníku (čtyřleté gymnázium).

8. Předmět

Program je primárně vytvořený pro předmět dějepis, ale je možné ho využít v hodinách světové literatury, případně ho realizovat v předmětu základy společenských věd.

9. Tematický okruh (téma):

Program svou náplní spadá do tematické oblasti dědictví antické civilizace, život a kultura středověku, Arabové a islám, křesťané a židé v Evropě v období středověku a renesance.

10. Mezipředmětové vztahy

Program je určen do hodin dějepisu, s přesahem do literatury a ZSV.

11. Hodinová dotace

Program je plánovaný na 2 vyučovací hodiny (90 minut), které není nutné spojovat, ale je to vhodné, jestliže to chod školy umožňuje.

12. Očekávané výstupy

Žáci si prostudují učební text, prodiskutují ve dvojicích nebo skupinách jeho obsah a úvodní otázky z pracovního listu a vyplní pracovní list. Jeho prostřednictvím si osvojí a upevní základní pojmy a informace. Kromě zvládnutí učiva si uvědomují složité procesy v historii a mísení etnik i kulturních vlivů. Zaujmou vlastní postoj k otázkám účelu a průběhu válečných tažení jako diskontinuity v dějinách a kontinuity kulturního dědictví. Propojují nabyté vědomosti v mezipředmětových souvislostech, zamýšlí se nad možnými předsudky v pohledu na člověka či etnikum, vyjádřenými v literárních dílech.

13. Cíle

Program si klade za cíl rozvoj personálních a sociálních kompetencí žáků, zároveň podporuje rozvoj kritického myšlení, posiluje pochopení problematiky válek, mísení etnik, prosazování náboženských postojů a vnímání lidskosti i měnící se nálady ve společnosti až po vznik represivního aparátu církve či státu.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program rozvíjí kompetence k řešení problémů (v rámci samostudia a problémového učení, doplňující vyhledávání informací), komunikativní (žák promýšlí motivaci historických postav, provádí literární analýzu děl), sociální a personální (žák aktivně kooperuje, spolupracuje v týmu, jeho aktivita ovlivňuje úspěšnost dvojice/skupiny).

15. Podrobně rozpracovaný obsah – stejné jako popis činnosti

Samostatné pročtení učebního textu.

Rozdělení žáků na dvojice/skupiny po 3-4 žácích pro diskusi nad úvodními úkoly (otevřené úlohy): 15-20 minut.

Samostatné vyjádření k otevřeným úlohám – řízená diskuse.

Doplnění PL. Vyhledání informací, které neobsahoval učební text.

Připomenutí literárních děl se zaměřením na postavy a problematiku = skupinová práce 1 dílo = 1 skupina). Společná sumarizace poznatků.

Individuální vyjádření k úkolům z literatury do PL. Závěrečné shrnutí – 10 minut.

16. Formy

Žáci při výuce pracují formou samostatně ve dvojicích i v menších skupinkách, kdy se předpokládá jejich vzájemná kooperace. V úvodu a závěru hodiny, při zadávání instrukcí, při vyjasňování pojmů a při zodpovídání dotazů ze strany žáků učitel postupuje frontálně, popř. formou řízené diskuse.

17. Metody

Program využívá metody E-U-R (evokace – uvědomění si – reflexe), dále kooperativního vyučování, metodu kritického myšlení s využitím mezipředmětových vztahů a diskusi.

18. Ověření znalostí

V průběhu vzdělávacího programu jsou znalosti, souvislosti a pochopení ze strany žáků ověřovány učitelem průběžně a na základě vyplněného PL. Na konci programu je provedeno shrnutí a závěrečná reflexe. Osvojené poznatky později mohou být součástí testu či zkoušení z tematického celku.

19. Materiální a technické zabezpečení

Při průběhu programu budeme potřebovat: vytištěné pracovní listy, psací potřeby, tablet, popř. mobilní telefon s přístupem k internetu, dataprojektor v učebně.

20. Místo realizace (doporučené)

Program může probíhat jak v učebně s dataprojektorem, tak ve venkovní učebně za předpokladu, že žáci budou mít přístup na internet.

21. Příprava před realizací

Žáci:

Jsou seznámeni s tématem a cílem hodiny. Mohou si zopakovat rámcově poznatky z dějin Evropy raného středověku.

Učitel:

Zajistí učebnu s projektorem nebo sadu tabletů, ověří připojení k internetu

Nakopíruje pracovní listy a nasdílí učební text.

22. Popis činnosti

Sdělení tématu a cíle hodiny žákům, rozdání/rozsvícení učebního textu.

Otevření sdíleného pracovního listu – skupinová práce nad úvodní sadou otázek..

Vyplnění PL, dohledání zbylých informací, kontrola

Skupinová práce – hledaná literární díla. Prezentace ostatním

Společné shrnutí – osudy postav, předsudky a stereotypy myšlení, příčiny tragédií.

Krátké připomenutí nejdůležitějších informací a nabytých vědomostí

Závěrečné shrnutí, reflexe, zhodnocení..

23. Použitá literatura a jiné zdroje:

KAUFMANN, Hans. Maurové a Evropa – cesty arabské kultury. Z něm. orig. přel. Ivan Hrbek, mapy nakres. Karel Zpěvák, 1.vyd, Praha, Panorama, 1982, 180 stran, ISBN: 11-050-82

VERNET, Juan. Arabské Španělsko a evropská vzdělanost. Ze špaň. orig. a franc. překladu přeložil Jiří Kasl, 1.vyd., Brno, I. Marek, 2007, 392 stran, ISBN:978-80-86263-99-1

KUBÍNOVÁ, Barbora Kira. Muslimská vzdělanost v Evropě, in Role islámu v dějinách Evropy, bakalářská práce, Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, 2016, str. 19-22[vid. 2022-08-30]. Dostupné online z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/63899/KubinovaBK_RoleIslamu_VM_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

HÁJKOVÁ, Simona. Muslimská kultura in Španělsko pod nadvládou Arabů, diplom práce, Západočeská Univerzita v Plzni, Filozofická fakulta, 2013, str. 59-62[vid. 2022-09-16]. Dostupné online z: <https://docplayer.cz/7963973-Spanelsko-pod-nadvladou-arabu.html>

Vzestup a soumrak Andalusie, článek, str. 75-79 [vid. 2022-09-02]. Dostupné online z: <https://digilib.phil.muni.cz/flysystem/fedora/pdf/131624.pdf>

KALÁT Jiří. Córdoba, Sevilla a Granada – maurská města španělského jihu, článek [vid. 2022-09-19]. Dostupné online z: <https://www.hedvabnastezka.cz/cordoba-sevilla-a-granada-maurska-mesta-spanelskeho-jihu/>

Když Maurové vládli v Evropě - When the Moors Ruled in Europe. Film dokumentární/historický, Velká Británie, režie Timothy Copestake, 2005, 102 minut

1.17 Tématické materiály podrobně č. 9

1. Název

Multikulturalismus

2. Anotace

Vzdělávací program je zaměřen na problematiku multikulturalismus a multikulturní společnosti. Je primárně určen žákům sext (víceleté gymnázium) a žákům druhých ročníků (čtyřleté gymnázium) a jeho realizace probíhá v předmětu základy společenských věd. Lze jej ale použít i ve společenskovedních seminářích, které jsou na škole vyučovány ve vyšších ročnících. Program trvá 45 minut, tedy 1 vyučovací hodinu. Klíčovými pojmy jsou zde multikulturalismus, multikulturní společnost, významy multikulturalismu, ideologie, integrace minorit. Program si klade za cíl, aby žáci porozuměli odbornému textu, správně ho analyzovali, a tím si osvojili základní pojmy, které se vztahují k multikulturalismus a multikulturní společnosti. Cílem rovněž je, aby žáci zaujali vlastní stanovisko ke koncepci multikulturní společnosti a chápali multikulturalismus jako jednu z možných (post)moderních ideologií.

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen pro vyšší stupeň sekundárního vzdělávání (gymnázium).

4. Cílová skupina – věk

Program je určen žákům vyššího gymnázia (15 – 18 let).

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Předpokládaný počet žáků je 30 až 32, může být realizován i v menších skupinách.

6. Vstupní požadavky

Žáci by měli mít osvojené základní pojmy vztahující se ke klasickým ideologiím, především pak k liberalismu a konzervatismu – měli by vědět, na jakých hodnotách staví a jaké zájmy v reálném životě prosazuje politik liberální a jaké politik konzervativní. Ze sociologie by žáci měli mít osvojené pojmy minorita, majorita, multikulturní a interkulturní vztahy, multikulturní společnost, etnikum, melting pot.

7. Ročník

Program je určen žákům sext (víceleté gymnázium) a žákům druhých ročníků (čtyřleté gymnázium).

8. Předmět

Program je primárně určen pro předmět základy společenských věd, ale je možné ho realizovat i ve společenskovedních seminářích vyučovaných ve vyšších ročnících (septima a oktáva, resp. druhý a třetí ročník čtyřletého studia).

9. Tematický okruh (téma):

Program svou náplní spadá do tematické oblasti politologie a je součástí tematického celku „Politická participace a politický pluralismus, ideologie“.

10. Mezipředmětové vztahy

Svou náplní má program přesah do předmětů dějepis, zeměpis, český jazyk, cizí jazyky.

11. Hodinová dotace

Na program je potřeba 1 vyučovací hodina (45minut).

12. Očekávané výstupy

Žáci vyplní pracovní list, který obsahuje otázky k odbornému textu a dále otázky a úkoly, které se dotýkají multikulturalismu a koncepce multikulturní společnosti obecně. Žáci pochopí různé významy pojmu

multikulturalismus, především ho pak vnímají i jako moderní politickou ideologii. Žáci charakterizují multikulturní společnost.

13. Cíle

Žáci chápou multikulturalismus jako jednu z moderních politických ideologií. Uvědomují si pozitiva i negativa kulturní diference, která je spojena s koncepcí multikulturní společnosti.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program rozvíjí především občanské kompetence (respekt k právům jednotlivce, rovnost, solidarita, liberalismus, kulturní a politický pluralismus). Dále rozvíjí sociální a personální kompetence (respektování názoru druhých lidí, empatie), kompetence k učení (analýza odborného textu), kompetence komunikativní (argumentace, vyjádření vlastního názoru).

15. Podrobně rozpracovaný obsah

Žáci vyplní pracovní list. Jeho řešení, které obsahuje i doplňující teoretické informace k této problematice, má učitel k dispozici – je přílohou tohoto vzdělávacího programu.

16. Formy

Žáci pracují individuálně, ale dle potřeby může učitel práci žákům zadat např. i dvojic nebo jako týmovou práci. V úvodu a závěru hodiny, při zadávání instrukcí, při vyjasňování pojmů a při zodpovídání dotazů ze strany žáků učitel postupuje frontálně, popř. formou řízené diskuse.

17. Metody

Převažuje verbální metoda výuky. Jsou uplatňovány diskuse a řízená diskuse. Je analyzován a interpretován odborný text.

18. Ověření znalostí

V průběhu vzdělávacího programu jsou znalosti, souvislosti a pochopení ze strany žáků ověřovány učitelem průběžně. Na konci programu je provedeno shrnutí a závěrečná reflexe. Osvojené poznatky později mohou být součástí testu či zkoušení z tematického celku (záleží na vyučujícím, toho využije či nikoliv).

19. Materiální a technické zabezpečení

Dopředu je potřeba vytisknout a nakopírovat pracovní list. Žáci budou potřebovat psací potřeby.

20. Místo realizace (doporučené)

Vzdělávací program nevyžaduje specifické místo pro realizaci, lze jej uskutečnit v běžné učebně.

21. Příprava před realizací

Před realizací je nutné nakopírovat pracovní listy a projít si řešení pracovního listu.

22. Popis činnosti

1. Učitel oznámí žákům téma hodiny a cíle. Žákům rámcově poskytne základní informace o tom, co je čeká, poté rozdá pracovní listy. (5 min)
2. Učitel dá žákům pokyn, aby si pozorně přečetli zadaný text a nastudovali ho. Můžou si v něm dělat poznámky. (10 min)
3. Učitel dá žákům pokyn, aby písemně odpověděli na otázky a splnili úkoly v pracovním listu. Pro potřeby cvičení č. 3.b) rozdělí třídu na dvě skupiny – jedna bude pracovat na politickém programu liberálního politika, druhá na politickém programu konzervativního politika. (10 min)
4. Učitel průběžně zodpovídá dotazy žáků a kontroluje jejich práci
5. Učitel se žáky zkontroluje jejich odpovědi v pracovním listu, zodpoví případné dotazy, následuje diskuse. (10 min)
5. Učitel společně se žáky provedou závěrečné shrnutí, reflexi a zhodnocení. (10 min)

23. Použitá literatura a jiné zdroje

Společnost multikulturní. In: Sociologická encyklopedie [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 21. 9. 2020 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Spole%C4%8Dnost_multikulturn%C3%AD_\(PSpol\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Spole%C4%8Dnost_multikulturn%C3%AD_(PSpol))

1.18 Tématické materiály podrobně č. 10

1. Název

Politické ideologie (rasismus,...)

2. Anotace

Program je určen pro seminář ZSV v septimě (třetím ročníku), případně pro sextu (druhý ročník). Zastřešujícím tématem jsou „politické ideologie“, více pozornosti je věnováno rasismu. V uvedené podobě je předpokládána časová dotace jedno seminární setkání, tj. dvakrát 45 minut. Úvodní lekce využívá krátké videospoty, v dalších částech je zařazena diskuse a prostor je ponechán také pro tvůrčí nápady žáků (tvorba hesla, loga). Během celého programu se střídá práce individuální a skupinová.

3. Stupeň a typ vzdělávání

sekundární, formální

4. Cílová skupina – věk

16 – 18 let

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

- 30 žáků

6. Vstupní požadavky

základní znalosti dějin 20. století
elementární znalosti politických ideologií

7. Ročník

- septima + 3. ročník, případně sexta + 2. ročník

8. Předmět

- seminář ZSV/ běžná hodina ZSV

9. Tematický okruh (téma):

Politické ideologie (rasismus)

10. Mezipředmětové vztahy

- ČJ
- D
- VV

11. Hodinová dotace

- jedno seminární setkání, tj. dvě 45minutové lekce

12. Očekávané výstupy

žák definuje svůj postoj k rasismu

žák respektuje odlišnosti mezi lidmi
žák umí posoudit roli konfliktu v mezilidských vztazích
žák dokáže zhodnotit roli náboženství ve společenském soužití

13. Cíle

žáci si utřídí své znalosti v oblasti rasismu
žáci si uvědomí paralely a odlišnosti mezi historickou situací a současností
žáci rozvíjí empatii a respekt k druhým
žáci si uvědomí, zda do jejich rozhodování nevstupují předsudky
žáci si uvědomí důležitost volby, ale i dilemata s volbou spojená

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

- komunikativní kompetence (učí se vlastní názor opírat o relevantní argumenty + při diskusích a prezentacích správně užívají termíny + rozvíjí své komunikační schopnosti a dovednosti): Žáci rozvíjí při diskusi ve dvojicích i při celotřídních debatách
- kompetence sociální (učí se týmové kooperaci + respektování jiných názorů druhých lidí): Žáci se při skupinové práci domlouvají na jednom společném řešení, v průběhu práce si vyslechnou návrhy spolužáků, pak teprve domluví výslednou podobu
- kompetence personální (umí zajmout vlastní postoj k dané problematice): při skupinové práci přichází s vlastním návrhem, který vychází z osobního postoje k danému tématu
- kompetence k učení (dokáží si samostatně vyhledat aktuální informace k danému tématu): zadaný (dobrovolný) domácí úkol samostatně vyřeší

15. Podrobně rozpracovaný obsah

informace pro vyučujícího k danému tématu lze čerpat např. z těchto zdrojů:

online Sociologická encyklopedie - viz PŘÍLOHA C

HEYWOOD, Andrew: Politické ideologie. Čtvrté vydání. Přeložil Zdeněk Masopust. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-137-3

ŠIŠKOVÁ, Tatjana: Výchova k toleranci a proti rasismu. První vydání. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8

16. Formy

Individuální:

úvodní aktivita „Jak by měl vypadat můj spolucestující na delší cestu letadlem“
aktivita „Seřaď dle preferencí, s kým bys v letadle nejraději seděl(a) a proč“

Frontální:

úvodní společné sledování spotů „Pasažér“¹ a „Barevný?“
společná tvorba myšlenkové mapy
řízená diskuse
závěrečné doplnění myšlenkové mapy
zadání dobrovolného úkolu na příště

práce ve dvojicích:

sdílení individuální práce z aktivity „Jak by měl vypadat můj spolucestující na delší cestu letadlem“ + rozhovor o žebříčku spolucestujících

skupinová práce:

tvorba loga a hesla jako vyjádření žakovského postoje k rasismu

17. Metody

- Myšlenková mapa (společná pro celou třídu, tvoříme na tabuli/flipchart, téma „rasismus“)
- Metoda „jedno slovo“ (po promítnutých spotech „Pasažér“ a „Barevný“)

- Metoda produkční (tvorba hesla a loga)
- Pozorování (sledování videozáznamu - spotů)

18. Ověření znalostí

prezentace návrhu výrobku
závěrečná diskuse

19. Materiální a technické zabezpečení

psací potřeby (ideálně i zvýrazňovač, pastelky)
nakopírovaný pracovní list (viz PŘÍLOHA A)
PC s internetem + projektor
tabule + křídly/fixy, případně flipchart
čisté listy papíru A4

20. Místo realizace (doporučené)

- učebna s připojením k internetu

21. Příprava před realizací

nakopírovat pracovní list pro každého žáka
nachystat čisté listy velikosti A3 (do každé skupiny jeden)
ověřit si funkčnost odkazů na videospoty

22. Popis činnosti

Vyučující všem rozdá pracovní list (2 minuty)

Každý žák si do něj napíše, jaký by měl být podle něj „ideální spolucestující“ na delší cestu letadlem (vzhled, vlastnosti,...). (2 minuty)

Když mají žáci hotovo, vyučující promítne obrázky různých spolucestujících (viz PŘÍLOHA B). Žáci si sestaví svůj žebříček osob podle toho, s kým by nejraději strávili delší cestu (řešení zaznamenají do pracovního listu včetně zdůvodnění své volby). Zdroj aktivity a obrázků (viz poznámky pod čarou č. 2. 3 (3 minuty)

VE DVOJICÍCH: sdílení „ideálních spolucestujících“ a vytvořených žebříčků. (5 minut)

Vyučující pustí spot PASAŽÉR, který zastavit ve chvíli, kdy letuška odchází za kapitánem. Každý do svého pracovního listu NAPÍŠE, jak to bude dál (stačí lehce naznačit). Zájemci nahlas přečtou své pokračování. Následně vyučující pustí spot až do konce. Krátká společná diskuse, při které porovnáme žákovské nápady s tím, jak je závěr spotu natočen doopravdy. (10 minut)

Společná projekce celého spotu Barevný. (2 minuty)

Ihned po projekci vyučující zadá metodu „jednoho slova“ – úkolem každého žáka je pojmenovat jedním slovem svůj pocit nebo to, co mu po zhlédnutí obou spotů zůstalo v hlavě. Žáci mají chvíli na to, aby si svou odpověď zapsali do pracovního listu, následně jeden po druhém sdělí své slovo nahlas. Když některý žák řekne, že neví, respektujeme jeho rozpoložení, vrátíme se k němu ve chvíli, kdy už všichni promluvili. Jednotlivé výpovědi žáků lze zaznamenávat na tabuli nebo flipchart – je dobře vidět, jak zhlédnuté spoty působily na třídu jako celek, které emoce se opakovaly... (5 minut)

Na tabuli/flipchart žáci s vyučujícím tvoří myšlenkovou mapu na téma „rasismus“. Co o „rasismu“ ví? Kam rasismus zařadí v rámci politických ideologií? Zkrátka cokoli, co je k tématu v danou chvíli napadne. Vytvořená mapa zůstane viditelně umístěná až do konce celého vyučovacího bloku. (5 minut)

Vyučující rozdělí žáky do skupin a sdělí zadání skupinové práce:
velikost skupiny ideálně čtyři žáci

pro vytvoření skupin lze využít rozpočítávání (předpokládáme sedm skupin – záleží na aktuálním počtu žáků ve třídě): vyučující ústně přidělí každému žákovi jedno číslo v rozmezí 1 – 7, následně se do skupin sejdou stejná čísla, tj. „jedničky“ do první skupiny, do druhé „dvojky“,...

vyučující sdělí zadání skupinové práce (viz níže) a rozdá čisté papíry formátu A3, na které skupiny vytvoří své návrhy (průběžné poznámky si každý píše na vymezené místo ve svém pracovním listu) (5 minut)

ZADÁNÍ PRÁCE DO SKUPIN: vyjádření vztahu žáků k otázce rasismu - ve skupině vytváří návrh loga + hesla na tričko, kšiltovku, tašku, placku (odznak)... Přemýšlí nad tím, jak by finální výrobek vypadal. Zapisují hesla, kreslí obrázek (logo), řeší barevnost provedení. Za skupinu stačí jeden návrh, kdo chce, může více. (20 minut)

Následuje prezentace tvorby všech skupin před celou třídou – vystaví své grafické návrhy, popíše průběh tvorby, sdělí, s čím jsou ve své práci nejvíce spokojeni a co si myslí, že by ještě měli vylepšit, zodpoví případné dotazy spolužáků a vyučujícího ... (15 minut)

Závěrečná diskuse: Který návrh považují žáci za nejpovedenější a proč? Lze pomocí podobných kampaní dosáhnout cílů? Nosili by takový výrobek a proč? Kdo by byl cílovou skupinou? Jak by se výrobek nabízel – zdarma/za peníze? ... (8 minut)

Společný návrat k myšlenkové mapě „rasismus“ – chce někdo něco nyní doplnit? (cca 2 minuty)

(DOBROVOLNÝ) DŮ NA PŘÍŠTĚ: Najděte jednu aktuální zprávu z domova či ze světa, která se týká „RASISMU“, případně se věnuje tématu „politické ideologie“. Dobrovolníci ji příště přednesou ostatním. (cca 3 minuty)

23. Použitá literatura a jiné zdroje

HEYWOOD, Andrew: Politické ideologie. Čtvrté vydání. Přeložil Zdeněk Masopust. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-137-3.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana: Výchova k toleranci a proti rasismu. První vydání. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8

spot „Pasažér“: Člověk v tísní [online]. Praha: Audiovizuální lekce, ©2013 [cit. 24. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/lekce/15675-pasazer>

spot „Barevný?“, Člověk v tísní [online]. Praha: Audiovizuální lekce, ©2013 [cit. 24. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/lekce/15671-barevny>

obrázky k aktivitě „Pasažér“: Člověk v tísní [online]. Praha: Audiovizuální lekce, ©2013 [cit. 24. 8. 2022]. Dostupné z: https://www.jsns.cz/nove-aktivity/pasazer-149/pasazer_pracovni_list.pdf

výkladový materiál k heslu „rasismus“ (pro potřeby vyučujícího): Zdeněk R. Nešpor, Sociologický ústav AV ČR. In: Sociologická encyklopedie [online]. Praha, ©2017 [cit. 24. 8. 2022]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rasismus>

1.19 Tématické materiály podrobně č. 11

1. Název

Téma ekonomické migrace v románu Čechy, země zaslíbená

2. Anotace

Program je určen pro žáky maturitního ročníku. Je vhodný do hodin ČJL, ale také pro potřeby literárního semináře a trvá 90 minut. Obsahem programu je motivický a tematický rozbor románu Čechy, země zaslíbená autorky Petry Hůlové, který je sondou do života ekonomických migrantů pocházejících zpravidla z východní Evropy. Na základě práce s výřátky z uměleckého i neuměleckého textu se žák seznámí zejména s životem ukrajinské minority žijící v ČR, jejíž příslušníci žijí sebe a ostatní členy rodiny nelegální činností. Román představuje komunitu cizinců jako kosmopolitní a držící pospolu, navíc otevřeně reflektuje rozdíly mezi bohatšími a chudšími oblastmi současné Evropy. V kontextu konfliktu na Ukrajině v roce 2022 autorka popisuje problematiku života v malé vesnici Mykolajivka, která leží na východoukrajinském Donbasu. Odtud pochází rodina vypravěčky Olgy. Členové její rodiny zaujímají různé postoje k událostem Oranžové revoluce v roce 2004. Zatímco Olžini bratři – dvojčata se poté stěhují

do Kyjeva, s rodinou se přestanou stýkat (možná proto, že se dostanou do konfliktu s matkou – komunistkou), Olga a její manžel jsou nuceni bez malé dcerky odjet do ČR, aby finančně zajistili zbytek rodiny zůstávající žít na Ukrajině...

3. Stupeň a typ vzdělávání

Program je určen do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do ZSV a D. Protože se jedná o program na 2 VH, hodí se zejména pro potřeby literárního semináře.

4. Cílová skupina – věk

Cílovou skupinou programu jsou oktávy a 4. ročník SŠ.

5. Předpokládaný (doporučený) počet žáků

Protože se předpokládá aktivní zapojení žáků do výuky, kdy žáci budou pracovat ve skupinách a živě diskutovat, ideální je forma semináře s 15–20 žáky.

6. Vstupní požadavky

Není potřeba, aby žáci měli přečten kompletní román, na druhou stranu je na každém vyučujícím, zda toto nebude po nich vyžadovat.

Žáci by měli mít základní znalosti o problematice ekonomické migrace; umět vysvětlit např. co je minorita, „gastarbeiter“ apod.

K orientaci v problematice před samotným programem doporučíme žákům např. webové stránky Člověka v tísni - <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>.

K seznámení s osobností autorky můžeme doporučit žákům video, které vzniklo na základě rozhovoru, který Petra Hůlová poskytla DVTV dne 7. 4. 2022 - <https://www.dvtv.cz/video/hulova-tlak-spolecnosti-na-to-co-je-vhodne-rikat-je-cim-dal-vetsi-musime-zachovat-umeleckou-svobodu>.

7. Ročník

Program je vhodný pro žáky maturitních ročníků, kde se v rámci předmětu český jazyk a literatura věnujeme také české literatuře 21. století.

8. Předmět

Petra Hůlová patří bezpochyby mezi nejtalentovanější současné autorky, proto se jí jako autorce věnujeme v předmětu český jazyk a literatura v rámci vývoje současné české literatury.

9. Tematický okruh (téma):

Román Čechy, země zaslíbená vydaný v Praze v roce 2012 v nakladatelství Torst řadíme mezi prózy, které reflektují téma migrace v současné české literatuře a zároveň mezi lety 1945–2015.

10. Mezipředmětové vztahy

Program je určen do hodin českého jazyka a literatury s přesahem do ZSV a D.

11. Hodinová dotace

Protože se jedná o program na 2 VH, hodí se zejména pro potřeby literárního semináře, který je koncipován právě na výše uvedenou časovou dotaci. Rozboru románu se lze ale také věnovat v rámci dvou VH v předmětu český jazyk a literatura.

12. Očekávané výstupy

Žáci uceleně reprodukují přečtený text, popisují strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretují smysl díla; rozpoznávají základní rysy výrazného individuálního stylu autora; formulují ústně i písemně dojmy z četby; porovnávají různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování; vyhledávají informace v knihovně i v dalších informačních zdrojích; propojují tematiku migrace v mezipředmětových souvislostech.

13. Cíle

Program si klade za cíl podporu občanského vzdělávání, výchovu k lidským právům a demokratickému občanství, rozvoj osobních, sociálních a občanských kompetencí žáků, kompetencí pro demokratickou

kulturu, zároveň podporuje místně zakotvené učení – posiluje vztah žáka k místu a zemi, ve které žije a vzdělává se.

14. Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program rozvíjí kompetence pro demokratickou kulturu (zejména hodnoty jako lidská důstojnost a práva, kulturní rozmanitost) a skrze zážitek z četby a aktuální dění formuje postoj otevřenosti ke kulturním rozmanitostem a k odlišným názorům. Dále rozvíjí osobní a sociální kompetence žáků (žák například aktivně pracuje ve skupině-týmu, je ho míra pracovní činnosti ovlivňuje kvalitu společné práce). Rozvíjí také občanské kompetence - např. když žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí. Při interpretaci literárního textu žák promýšlí a prociťuje motivaci postav pro jejich jednání.

15. Podrobně rozpracovaný obsah – stejné jako popis činnosti

referát o Petře Hůlové – jednotlivci nebo dvojice žáků nejlépe za využití prezentace v PowerPointu – max. 15 minut

všichni žáci:

debata žáků s učitelem po přečtení článku na webu Člověka v tísni - <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>.

diskuze o osobnosti Petry Hůlové a seznámení s její životní a tvůrčí filozofií na základě shlédnutého videa -<https://www.dvtv.cz/video/hulova-tlak-spolecnosti-na-to-co-je-vhodne-rikat-je-cim-dal-vetsi-musime-zachovat-umeleckou-svobodu>

max. 30 minut

[čteme a interpretujeme román Čechy, země zaslíbená – viz pracovní list s úryvky z románu a otázky k textu - max. 45](#)

16. Formy

Žáci při výuce pracují samostatně nebo i v menších skupinkách, kdy se předpokládá jejich vzájemná kooperace.

17. Metody

Program využívá metody E-U-R (evokace – uvědomění si – reflexe), dále metod kooperativního vyučování, metod kritického myšlení a důraz je kladen na mezipředmětovou spolupráci.

18. Ověření znalostí

Znalosti žáků budou ověřovány v průběhu programu při přímé práci s texty uvedenými na pracovním listu a na základě shlédnutých videí – viz Příprava před realizací.

19. Materiální a technické zabezpečení

Při průběhu programu budeme potřebovat následující pomůcky: pracovní list, psací potřeby, tablet, popř. mobilní telefon s přístupem k internetu, dataprojektor v učebně.

20. Místo realizace (doporučené)

Program může probíhat jak v učebně s dataprojektorem, tak ve venkovní učebně za předpokladu, že žáci budou mít přístup na internet.

21. Příprava před realizací

22. Žáci:

Zadání referátu o Petře Hůlové jednotlivci nebo dvojici žáků nejlépe za využití prezentace v PowerPointu. všichni žáci:

přečtení článku na webu Člověka v tísni - <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>.

Podívat se na rozhovor s Petrou Hůlovou a seznámit se s její životní a tvůrčí filozofií - <https://www.dvtv.cz/video/hulova-tlak-spolecnosti-na-to-co-je-vhodne-rikat-je-cim-dal-vetsi-musime-zachovat-umeleckou-svobodu>.

fakultativně četba románu Čechy, země zaslíbená

Učitel:

zajištění učebny s projektorem nebo sady tabletů
ověřit připojení k internetu
nakopírování pracovních listů

23. Popis činnosti

referát o Petře Hůlové – jednotlivci nebo dvojice žáků nejlépe za využití prezentace v PowerPointu – max. 15 minut

všichni žáci:

debata žáků s učitelem po přečtení článku na webu Člověka v tísni - <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>.

diskuze o osobnosti Petry Hůlové a seznámení s její životní a tvůrčí filozofií na základě shlédnutého videa - <https://www.dvtv.cz/video/hulova-tlak-spolecnosti-na-to-co-je-vhodne-rikat-je-cim-dal-vetsi-musime-zachovat-umeleckou-svobodu>

max. 30 minut

čteme a interpretujeme román Čechy, země zaslíbená – viz pracovní list s úryvky z románu a otázky k textu - max. 40minut

závěrečné shrnutí – 5 minut

24. Použitá literatura a jiné zdroje:

HŮLOVÁ, Petra, 2012. Čechy, země zaslíbená. První vydání. Praha: Torst. ISBN 978-80-7215-435-7.

STŘELEČ, Karel, 2019. Reflexe migrace mezi lety 1945–2015 v současné české literatuře (Reflection of Migration Between 1945–2015 in Contemporary Czech Literature). In book: Migracije v slovanskem prostoru v 20. in 21. stoletju (pp.117-125). Publisher: Študentska sekcija Zveze družtev Slavistično društvo Slovenije. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/343282183_Reflexe_migrace_mezi_lety_1945-2015_v_soucasne_ceske_literature_Reflection_of_Migration_Between_1945_-_2015_in_Contemporary_Czech_Literature

Hůlová: Tlak společnosti na to, co je vhodné říkat, je čím dál větší. Musíme zachovat uměleckou svobodu. In DVTV (online). (cit. 2022 -04 – 07). Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/video/hulova-tlak-spolecnosti-na-to-co-je-vhodne-rikat-je-cim-dal-vetsi-musime-zachovat-umeleckou-svobodu>

Co znamenají termíny ekonomický migrant, cizinec a uprchlík? In Člověk v tísni (online). (cit. 2022–01–11). Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>